

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Aqrar Xidmətlər
Agentliyinin
vəzifəli şəxsləri
ev dustağı
edildi
yazısı səh.3-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 4 aprel 2025-ci il Cümə № 55 (8665) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

AŞ PA-nın yaz sessiyası -
Azərbaycan qayıdır, yoxsa...

Nümayəndə heyətindən mesaj:
"Bizim marağımız yoxdur ki, indiki vaxtda bizi minnətlə Strasburqa çağırırlar"

yazısı səh.6-da

Ermənistan ordusunda
şəxsi heyət "qıtlığı"

yazısı səh.5-də

Tanınmış jurnalistin qaqauzları
tənqidinə reaksiya

yazısı səh.7-də

Qərbdən Türkiyəyə yenə
"soyqırımı" hücumu

yazısı səh.6-da

Moskvanın 160 min əsgər
çağırışının şifrəsi

yazısı səh.6-da

492 musiqi müəllimi üçün son akkord

yazısı səh.10-da

Taksilərin baş tutmayan "tətili"

yazısı səh.12-də

Çin üçün "Zəngəzur səddi"

yazısı səh.13-də

Axtarılan milyon dollarları
"Şlyapa Zahid" gizlədib?

yazısı səh.12-də

Azərbaycanda sosial
şəbəkələrin ləğvi

yazısı səh.14-də

Məktəblərdə dərslər
mayda bitəcək?

yazısı səh.2-də

Tehrana artan təhlükə
İrəvanı qorxudur

yazısı səh.9-da

ABŞ-ın dini hesabatında erməni izi

yazısı səh.15-də

SƏRHƏDDƏ "ÜÇÜNCÜ QÜVVƏ" SAXLAMAQ HİYLƏSİ

Rəsmi İrəvanın atəşkəsi davamlı şəkildə pozmasının pərdəarxası - sensasion açıqlamalar; **politoloq**: "Növbəti dəfə hərbi təxribat olarsa, Azərbaycan Qərbi Zəngəzurdə bufer zona yaratmalıdır"

yazısı səh.5-də

Turizm Agentliyinin "hökmü" hazırlanır

Mənbənin bildirdiyinə görə, Hesablama Palatası tezliklə qurumdakı yoxlamaları başa çatdıracaq, bundan sonra isə...

yazısı səh.3-də

Trampın
Azərbaycan
qərarı "okeanı
keçmədi"

yazısı səh.4-də

Pezeşkianın
kritik səfəri:
"Bakıdan
zəmanət"
nə demək?

yazısı səh.9-da

"FSB"yə bağlı
erməni diaspor
liderindən
sensasion
acıqlama

yazısı səh.4-də

Kadirov Prezident İlham Əliyevi təbrik etdi

Rusiya Federasiyasının Çeçenistan Respublikasının başçısı Ramzan Kadirov Prezident İlham Əliyevə təbrik məktubu ünvanlayıb.

Məktubda deyilir:

“Mərhəmətli və Rəhmlı Allahın adı ilə!

Hörmətli cənab Prezident!

Mübarək Ramazan bayramı münasibətilə ürəkdən gələn səmimi təbriklərimi qəbul etməyinizi xahiş edirəm. Qoy bu bayram hər bir müsəlman ailəsinə sevinc, sülh və xoşbəxtlik gətirsin, insanların qəlbini xeyirxah işlərin görülməsi üçün birlik və həmrəyliyi gücləndirmək, müqəddəs ayda qazanılan savabları qoruyub saxlamaq arzusu ilə doldursun! Ulu Tanrı bütün dualarımızı, oruclarımızı, xeyirxah əməllərimizi qəbul etsin, insanlar arasında qardaşlıq əlaqələrini möhkəmləndirsin!

Ölkələrimizə, xalqlarımıza və bütün ümmətimizə sülh, əmin-amanlıq və Uca Yaradanın sonsuz mərhəmətinə arzulayıram”.

Ağdam şəhərinə ilk köç payızda olacaq

“İşğaldan azad olunmuş Ağdam şəhərinə bu ilin oktyabr-noyabr aylarında ilk köçün həyata keçirilməsi planlaşdırılır”.

Bunu Ağdam, Füzuli və Xocavənd rayonlarında Azərbaycan Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi Emin Hüseynov AzTV-yə müsahibəsində deyib.

O bildirib ki, yaxın vaxtlarda rayonun Xıdırlı və Kəngərli kəndlərinə də ilk köç olacaq: “Xıdırlıda 719, Kəngərliyə isə 292 fərdi yaşayış evi tikilib. Bundan başqa, bütün qeyri-yasayış obyektlərinin də tikintisi başa çatıb. Tamamlanma işləri görüldü. Tezliklə o kəndlərin sakinlərini qəbul etməyə hazırıq. Ağdam şəhərində isə 5 məhəllənin inşası nəzərdə tutulub. Onlardan birinin tikintisinə başlanılıb. Şəhərə oktyabr-noyabr aylarında ilk köç planlaşdırılır.

Ağdam təxminən 2000 hektarlıq ərazini əhatə edən 100 min əhalini məskunlaşdıracaq ölkənin 4-cü ən böyük şəhəri olacaq. 2026-cı ilə qədər Ağdama 20-25 min civarında əhalinin köçürülməsi nəzərdə tutulub. Şəhərin 500 hektarlıq ərazisində müxtəlif infrastruktur obyektləri, muğam mərkəzi inşa olunacaq. İmarət Kompleksi hazırda, Cümə məscidi restavrasiya olunub. İşğal və Zəfər muzeyləri inşa ediləcək. 2026-cı ilin sonuna qədər yaşayış üçün zəruri olan bütün məsələlərin tamamlanması nəzərdə tutulub”.

Şagirdin anası məktəbdə müəllimi bıçaqladı

Goranboyun Həzrəhmədli kənd tam orta məktəbində valideyn müəllimi bıçaqlayıb. Modern.az xəbər verir ki, hadisəni törədən şəxs kənd sakini 25 yaşlı Əfsanə Rzayeva olub.

O, Həzrəhmədli kənd tam orta məktəbinin inzibati binasına daxil olaraq əlindəki bıçaqla məktəbin müəlliminin əlinə xəsarət yetirib.

Məlumatla görə, Ə.Rzayeva şagirdlərə də xəsarət yetirməyə cəhd edib.

Hadisə ilə bağlı Daxili İşlər Nazirliyinin Gəncə regional qrupundan bildirilib ki, Goranboy Rayon Polis Şöbəsinə rayonun Həzrəhmədli kənd sakini olan bir nəfər qadın valideynin kəsici-deşici alətlə məktəbə gəlməsi, övladını döyməsi və onu sakitləşdirmək istəyən müəllimə xəsarət yetirməsi barədə məlumat daxil olub. Polis əməkdaşları məktəbə gələrək müvafiq tədbirlər həyata keçirib. Hadisəni törətməkdə şübhəli Ə.Rzayeva saxlanılıb, faktla bağlı araşdırmalar davam etdirilir.

Rəsmi Bakıdan Fransanın xarici işlər nazirinə cavab

Jan Noel Baron

Fransanın Avropa və xarici işlər naziri Jan Noel Baronun Milli Assambleyanın Xarici İşlər Komissiyasında çıxışı zamanı Azərbaycan-Ermənistan sülh prosesi və erməni əsilli şəxslərin məhkəmə işi ilə bağlı səsləndirdiyi iddiaları qətiyyətlə rədd edirik.

Bu barədə Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat katibi **Ayxan Hacızadə** bildirib. Onun sözlərinə görə, Azərbaycan ərazilərinə qarşı iddiaların mövcud olduğu Ermənistan Konstitusiyasının dəyişdirilməsi kimi son 2 ildən artıq müddətdə müzakirə edilən legitim tələbin sual altına alınması və bunun yeni şərt kimi təqdim edilməsi qəbul edilməzdir: “Əgər Fransa iddia etdiyi kimi, həqiqətən də sülh sazişinin tezliklə imzalanmasını dəstəkləyirsə, o zaman Ermənistan tərəfindən müvafiq addımların atılmasını təşviq etməlidir”.

Müharibə cinayətləri, etnik təmizləmə, hərbi təcavüz, işğanca və digər ağır cinayətlərdə ittiham olunan və ya məhkum olunmuş erməni əsilli şəxslərin azadlığa buraxılması çağırışlarına gəlincə, XİN rəsmisi vurğulayıb ki, bu cinayətləri araşdırmaq və mühakimə etmək Azərbaycanın haqqıdır: “BMT-nin İnsan Hüquqları Şurasının Əsassız Həbslər üzrə İşçi Qrupunun 13 mart 2025-ci il tarixində dərc olunmuş rəyi də bunu bir daha təsdiqləyib və məhkəmə prosesinə qarşı aparılan qarayaxma kampaniyasının əsassız olduğunu sübut edib.

Ümumiyyətlə, digər ölkələrdə məhkəmə prosesinə müdaxiləyə cəhd edən Fran-

sa tərəfinin ilk növbədə Fransada siyasi təqibləri və müxtəlif aksiyalarda etirazçıların öldürülməsi, Fransanın neokolonial siyasəti nəticəsində dənizsəfirə ərazilərdə yerli əhaliyə qarşı işğancılığı, Fransa parlamentində rüşvət-xorluq və korrupsiya hallarının yayılması kimi faktları araşdırması daha uyğun olardı. Məsələn, eyni iclasda bir deputatın Fransada məhkəmə sistemindən siyasi rəqiblərə qarşı təzyiq vasitəsi kimi istifadə edildiyi halda qanunun aliliyi ilə bağlı digər dövrlərdə müdaxilənin qəbul edilməzliyi ilə bağlı sualına cavabda Fransa nazirinin Fransada məhkəməsinin qərarını şərh edə bilməyəcəyi cavabı da Fransa tərəfinin ikili standartlarının bir göstəricisidir.

Fransadan sülhə xidmət etməyən və regionda sabitliyi pozan addımlarına son qoyacağı tələb edirik”.

İntihara cəhd edən gənc şair yeriyyə bilmir

Bir müddət əvvəl intihara cəhd edən gənc şair Həsən Zeynalı (Kür) dünən xəstəxanadan evə buraxılıb.

Bu barədə APA-ya Sabunçu Tibb Mərkəzinin anestezioloqu və reanimatoloqu dr. Leyla Mərcan məlumat verib.

Leyla Mərcan bildirib ki, Həsən Kürün əməliyyatdan sonrakı yaraları sağalmağa doğru gedir, vəziyyəti stabilizir: “Hələ ki yeriyyə bilmir, ancaq ümidvarıq ki, bir ay sonra həkimlərin səyi nəticəsində ayağa qalxacaq”.

Həkim qeyd edib ki, evə buraxılmazdan əvvəl Həsən Kürün beyni KT-dən keçirilib: “Nəticələrə əsasən deyə bilərik ki, beynindəki qansızmalar tədricən sovurulur. Qanın tamamilə çəkilməsi üçün vaxt lazımdır. Bir qədər yaddaş pozuntusu var. Həmin istiqamətdə ambulator müalicə təyin etmişik”.

Qeyd edək ki, fevralın 22-də gənc şair Həsən Kür intihara cəhd edib. Belə ki, o, “Sevinc Mall” ticarət mərkəzinin 3-cü mərtəbəsindən özünü atıb.

Son məlumata əsasən, hazırda Həsən Kür evdə müalicə alır.

Qeyd edək ki, şair Həsən Kür İkinci Qarabağ müharibəsinin iştirakçısıdır.

Məktəblərdə dərslər mayda bitəcək?

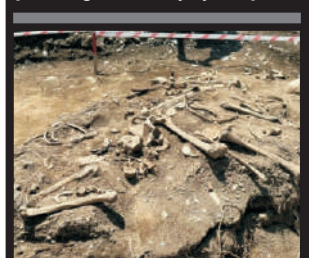
“Məktəblərdə tədris ilin iyunun 14-də başa çatacaq”.

Bu sözləri Axar.az-a açıqlamasında Elm və Təhsil Nazirliyinin mətbuat xidmətindən məktəblərdə tədrisin mayda yekunlaşacağı ilə bağlı iddialara cavabda bildirilib.

Qeyd edilib ki, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2020-ci il 24 fevral tarixli 66 nömrəli Qərarı ilə “Ümumi təhsil müəssisələrində tədris ilinin müddəti” təsdiq edilib:

“Həmin sənədin 2.3-cü bəndinə əsasən, ümumi təhsilin ibtidai, ümumi orta və tam orta təhsil səviyyələri üzrə dərslər məşğələləri hər il sentyabrın 15-də başlayır və növbəti il iyunun 14-də başa çatır. Bu baxımdan, cari tədris ilinin sözügedən sənəddə qeyd olunan fərqli tarixdə bitməsi məsələsi müzakirə mövzusu deyil”.

Qeyd edək ki, sosial şəbəkələrdə ilin isti keçməsi səbəbindən orta məktəblərdə tədrisin 31 mayda başa çatacağı iddiası yayılmışdı.

Ağdərədə insan skeletləri aşkarlandı

Ağdərə rayonunun Baş Güney kəndi ərazisində insana məxsus olduğu ehtimal edilən skelet fraqmentləri aşkarlandı.

“Report” məlumat verir ki, qalıqların Əsəddin Curu oğlu Novruzov və Qurban Ramazan oğlu Göyüşova məxsus olduğu ehtimal edilir.

Bildirilib ki, qalıqlar həmin şəxslərin 1992-ci il martın 12-də şəhid olduqdan sonra yaxınlarının qoyub getdikləri yerdə tapılıb.

Artıq qalıqlar ərazidən götürülərək şəxsiyyətlərinin müəyyənləşdirilməsi üçün ekspertizaya göndərilib.

Turizm Agentliyinin “hökmü” hazırlanır

Mənbənin bildirdiyinə görə, Hesablama Palatası tezliklə qurumdakı yoxlamaları başa çatdıracaq, bundan sonra isə...

Ötən ay Dövlət Turizm Agentliyinin rəhbəri Fuad Nağıyevə şiddətli töhmət verilməsindən sonra bu qurum ətrafında iddialar səngimir. Bildirilir ki, qurumda işləyən bir sıra şəxslər də istintaqa cəlb edilib. Mətbuatda yayılan iddialara görə, Turizm Agentliyində Azərbaycana qarşı daim düşmənçilik mövqeyi bəsləyən “Transparency International” təşkilatında işləmiş və ya bu təşkilatla əməkdaşlıq edən şəxslər müəyyən edilib. “Dövlət Turizm Agentliyində Fuad Nağıyevin ətrafı davamlı şəkildə xidməti məlumatları müxtəlif təşkilatlara, şəxslərə sızdırıblar”, - iddialarda deyilir.

Daha sonra məlumat verilib ki, Dövlət Turizm Agentliyi Aparatının əməkdaşı Nicat Hüseynov Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti tərəfindən 04 mart 2025-ci ildə şübhəli şəxs kimi tutulub və məhkəmə qarşısına çıxarılaraq Bakı şəhəri Səbail Rayon Məhkəməsi tərəfindən barəsində həbs-qətimkan tədbiri seçilib. O, xidməti fəaliyyət zamanı vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə etmədə ittiham olunur.

Dövlət Turizm Agentliyində bir müddət əvvəl başlayan yoxlama isə davam edir. Hesablama Palatasından Modern.az-ın sorğusuna cavab olaraq bildirilib ki, audit prosesi yanvar ayından başlayıb.

Məlumatda deyilir ki, yoxlama prosesi Hesablama Palatasının 6 dekabr 2024-cü il tarixli Kollegiya qərarı ilə təsdiq edilmiş 2025-ci il üçün iş planına əsasən aparılır: “Plan əsasən, cari ilin yanvar ayından başlayaraq Dövlət Turizm Agentliyində dövlət

vəsaitlərinin və digər dövlət əmlakının idarə olunmasının auditi keçirilir və “Hesablama Palatası haqqında” Qanunun 22-ci maddəsinə uyğun olaraq hazırda audit prosesi davam edir”.

İddialara görə, Dövlət Turizm Agentliyi 103 milyon zərər ilə işləyib. Son illər isə agentliyə dövlət büdcəsindən ayrılan vəsaitlərin həcmi ilə turizmin inkişafı sahəsində aparılan işlərə uyğun deyil. Medianın ittiham kimi yazdığıların bir məqamı da odur ki, turizmin təbliğatı üçün ayrılan külli miqdarda vəsaitin fonunda Azərbaycana bu ilin yanvar ayında 172 min 653 xarici vətəndaş və vətəndaşlığı olmayan şəxs səfər edib. Bu da cəmi 4% artım deməkdir. 2025-ci ilin fevral ayında ABŞ-in “Cable News Network Inc” (CNN) ilə imzalanan 1 milyon 190 min manatlıq müqavilə bu xərclər arasında diqqət çəkən məqamlardan biridir.

Mənbənin bildirdiyinə görə, Hesablama Palatası-

nın tezliklə yoxlamaları başa çatdıracaq və bu, Dövlət Turizm Agentliyinin rəhbərliyinin “hökmü”ndə əsas tutarq hesab olunacaq. Bundan sonra hüquq-mühafizə orqanları antikorrupsiya tədbirləri çərçivəsində bir sıra həbslər həyata keçirəcək. Hesablama Palatasının hesabatı “hökm” kimi dəyərləndirilə bilərmi?

İqtisadçı Xəlid Kərimli mövzu ilə bağlı fikirlərini “Yeni Müsavat”la bölüşüb: “Birinci onu qeyd edirəm ki, məmurların taleyi, agentliklərin yaradılması ölkə başçısının səlahiyyətində olan məsələdir. İkincisi, Turizm Agentliyinin ziyanla işləməsi də sürpriz deyil. Çünki Dövlət Turizm Agentliyinə verilən hotellərin bir qismi, misal üçün, qış turizm kompleksi də Dövlət Turizm Agentliyinə verilib, o da ilin 9-10 ayı işləmir, ya da çox zəif işləyir. Ona görə də bunların çox böyük xərci var - işçi heyətinin saxlanması, obyektlər böyükdür, onların da saxlanma xərcləri var. Digər tərəfdən, Turizm Agentliyinin özünün inzibati-bürokratik aparatı var. O ki qaldı Turizm Agentliyi və turizmin inkişafına, əmin deyiləm ki, ölkəmiz turizmin inkişafını istəyir. Hansısa bir agentlik yaratmaqla turizm inkişaf etmir. Onda gerek bir xoşbəxtlik agentliyi də yadaq, insanlar xoşbəxt olsun.

Bu cür məsələlər prezident fərmanları və yaradılmış strukturlardan asılı olmur. Əgər biz turizmi inkişaf etdirmək istəyiriksə, Gürcüstan təcrübəsinə baxmaq kifayət edər. Gürcüstanın təcrübəsini təkrarlamaq bilirik. Gürcülər bizdən çox fərqlənir, bizim kimi tarixləri var, təhsil sistemləri olub və s. Bizim də üstünlüklərimiz var. Amma Gürcüstana gələn turistlərin sayı bizdən üç dəfə çoxdur. Biz bir tərəfdən turizmi bağlayıb, digər tərəfdən turizmi inkişaf etdirmək istəyiriksə, burada Turizm Agentliyinin günağı yoxdur. “Niyə ölkəyə giriş çətinidir və bahadır” sualına cavab tapmaq lazımdır. Agentliklərin effektivliyi məsələsinə gəlincə isə ABŞ-da indi aparılan dəyişikliklər örnək ola bilər. Hökumət effektivlik agentliyi yaradıb, qurumları “kəsib” atırlar. Ölkəmizdə də dövlətin iş payı özəl sektordan çoxdur, hər ikisi eyni iş verən qismindədir, bu absurdur. Dövlət ciddi islahatlara getməlidir. Dövlət sektorunda işçi sayı iki dəfə azaldılmalıdır. Necə ki, nəhəng ölkə olan ABŞ indi bunu vacib sayır, Azərbaycanda da imkan verilməməliydi ki, mənasız strukturlar, agentliklər formalaşsın, yalançı iş yerləri formalaşsın. Bunların hamısı ləğv edilməlidir”.

☐ **Afaq MİRƏYİQ,**
“Yeni Müsavat”

Aqrar Xidmətlər Agentliyinin vəzifəli şəxsləri ev dustağı edildi

Rəşad Yolçiyev və Arif Həsənov külli miqdarda rüşvətdə ittiham olunurlar

Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin vəzifəli şəxslərinin qanunsuz əməlləri ifşa edilib. Bu barədə Baş Prokurorluğun mətbuat xidmətindən məlumat verilib.

Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Aqrar Xidmətlər Agentliyinin Dövlət texniki nəzarət şöbəsinin müdir müavini Rəşad Yolçiyev və həmin nazirliyin 1 saylı Dövlət Aqrar İnkişaf Mərkəzinin Texniki nəzarətin təşkil sektorunun müdiri Arif Həsənovun xidməti vəzifələrinin icrası zamanı ayrı-ayrı şəxslərdən rüşvət alması barədə daxil olmuş məlumat əsasında keçirilmiş əməliyyat-axtış tədbirləri nəticəsində Baş prokuror yanında Korruptsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsində cinayət işi başlanıb.

Əməliyyat-istintaq tədbirləri ilə Rəşad Yolçiyev və Arif Həsənovun qabaqcadan əlbir olaraq 2022-2025-ci illər ərzində ölkə ərazisinə gətirilən kənd təsərrüfatında istifadə edilən və digər təyinatlı nəqliyyat vasitələrinin dövlət qeydiyyatına alınması, dövlət qeydiyyat nişanının verilməsi, texniki baxışın keçirilməsi, müvafiq şahadətnamələrin təqdim edilməsi və digər məqsədlərlə onlara müraciət etmiş çoxsaylı şəxslərdən müxtəlif məbləğlərdə pul vəsaitini rüşvət qismində almalarına əsaslı şübhələr müəyyən edilib.

Əməliyyat-axtış tədbirləri ilə vəzifəli şəxslərin xidməti otaqlarında aparılmış axtışlar zamanı iş üçün əhəmiyyət kəsb edən sübutlar aşkar edilərək götürülüb.

İş üzrə toplanmış ilkin sübutlar əsasında Rəşad Yolçiyev və Arif Həsənov Cinayət Məcəlləsinin 311.3.1, 311.3.2 və 311.3.3-cü (qabaqcadan əlbir olan bir qrup şəxs tərəfindən təkrarən külli miqdarda rüşvət alma) maddələri ilə ittiham elan edilmiş, bəzələrində istintaq orqanının vəsatəti və ibtidai araşdırmaya prosessual rəhbərliyi həyata keçirən prokurorun təqdimatı əsasında Binəqədi Rayon Məhkəməsinin qərarı ilə ev dustaqlığı (əsas) və vəzifədən kənarlaşdırma (əlavə) qətimkan tədbirləri seçilib.

Hazırda cinayət işi üzrə ibtidai istintaq davam etdirilir.

Qeyd edək ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev 2019-cu ilin yanvarın 14-də Aqrar Xidmətlər Agentliyinin yaradılmasına dair fərman imzalayıb. Fərmana əsasən, yeni Agentlik Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin tabeliyində olmuş 4 qurumun - Dövlət Fitosanitar Xidmətinin, Dövlət Baytarlıq Xidmətinin, Bitki Sortlarının Qeydiyyatı və Toxum Nəzarəti üzrə Dövlət Xidmətinin və Baş Dövlət Texniki Nəzarət Xidmətinin əsasında yaradılıb. Ləğv olunan qurumların funksiya, hüquq və vəzifələri də agentliyə verilib.

Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Aqrar Xidmətlər Agentliyi baytarlıq və fitosanitar xidmətlərin təşkilini, idarə edilməsini və keyfiyyətinə nəzarəti, kənd təsərrüfatı texnikasının qeydiyyatını, texnikaya nəzarət fəaliyyətini və bu sahədə dövlət xidmətlərini, aqrokimya, toxum və bioloji laboratoriyalar, sort sınaq məntəqələri, toxum sertifikatlaşdırma mərkəzlərində xidmətlərin təşkil və göstərilməsinə nəzarəti həyata keçirir.

Aqrar Xidmətlər Agentliyinin sədri Sərdar Hacıyevdir. O, bundan əvvəl “PAŞA Holding” MMC-yə məxsus “Yalama Aqropark” MMC-nin İdarə Heyətinin sədri olub.

☐ **ELSƏN MƏMMƏDƏLİYEV**
“Yeni Müsavat”

Trampın Azərbaycan qərarı “okeanı keçmədi”

Ölkəyə gətirilən malların cəmi 7,68 faizi ABŞ-in payına düşür

ABŞ Prezidenti Donald Tramp yeni vergi tariflərinə əsasən, Azərbaycan ABŞ-in 10% gömrük vergisi tətbiq edəcəyi ölkələr siyahısındadır. Qeyd edilib ki, Azərbaycan ABŞ-a 10% vergi tətbiq etdiyi üçün ABŞ da Azərbaycana 10% vergi tətbiq edir.

Tramp ABŞ-in ticarət müstəqilliyini bərpa etmək məqsədilə bu tarifləri tətbiq edəcəyini vurğulayıb və ölkəsinin iqtisadi gücünün yenidən yüksələcəyini bəyan edib. Açıqlamalara görə, ABŞ-in yeni tarifləri aprelin 5-dən etibarən qüvvəyə minəcək və minimum tarif dərəcəsi 10% olacaq.

Bu tariflərin Azərbaycan mənşəli məhsullara təsiri necə olacaq?

Qeyd edək ki, ABŞ Azərbaycanın ticarət tərəfdaşlarından biridir. Dövlət Gömrük Komitəsinin məlumatına görə, 2024-cü ildə iki ölkə arasında ticarət dövriyyəsi 1 milyard 753 milyon dollar olub. Bu göstəriciyə görə ABŞ ticarət tərəfdaşları sırasında 4-cü yerdədir. Amerikanın bu mövqedə olması Azərbaycana idxalla bağlıdır. Belə ki, ticarət dövriyyəsinin 94 faizini Amerikadan gətirilən mallar təşkil edir.

Azərbaycanın xarici ticarət dövriyyəsində ABŞ-in payı 3,68 faizdir. Ölkəyə gətirilən malların 7,68 faizi Amerikadan gətirilir. Azərbaycanın ixracında Amerikanın payı heç 1 faizə də çatmır. Ötən ilin sonunda bu göstərici 0,51 faiz olub.

Azərbaycandan ABŞ-a əsas ixrac məhsulları təbii meyvə şirələri və müəbbələr, xalça və toxuculuq malları, dərman və etir hazırlamaq üçün bitkilər, şərab məmulatları, avadanlıqlar və mexaniki qurğular, kimya məhsulları, radio və radar avadanlıqlarıdır. Bu ildən bu siyahıya yumurta da əlavə olunur.

Azərbaycanın ABŞ-dan idxal etdiyi məhsullar isə qiymətli metallar (qızıl, alüminium), mülki təyyarə, onun mühərrik və ehtiyat hissələri, yerüstü nəqliyyat vasitələri, avadanlıq və cihazlar, eyni zamanda onların ehtiyat hissələri, borular, çənlər və onlara aid hissələrdir. Gömrük rüsumlarının artırılması Azərbaycandan ABŞ-a ixrac edilən məhsulların qiymətini artıracaq. Bu, ABŞ bazarında həmin məhsulların daha bahalı olmasına gətirib çıxaracaq. Bu da məhsulların rəqəbat qabiliyyətini qismən azalda bilər.

Yüksək rüsumlar Azərbaycan ixracatçıların yükünü artıracaq. Onlar qiymətləri tənzimləmək məqsədilə əlavə xərcələri ya özləri üzərlərinə götürməli, ya da qiymətləri artırıb ixrac etməli olacaqlar. Amma nəzərə almaq lazımdır ki, Azərbaycandan ABŞ-a əsasən xalça, toxuculuq malları, şərab məmulatları və digər əl işləri məhsulları kimi unikal məhsullar ixrac edilir. Onların da öz alıcıları var.

Əgər Azərbaycan məhsullarının rəqəbat qabiliyyəti azalarsa, Azərbaycan ixracatçıları digər bazarlara, xüsusən Avropa, Asiya və yaxın Şərq bazarlarına yönəli bilərlər.

Ümumilikdə, ABŞ tərəfindən tətbiq edilən 10% gömrük rüsumlarının artırılması Azərbaycan üçün ciddi itkilər vəd etmir. Azərbaycandan bu ölkəyə ixracın zəif olması bunu deməyə əsas verir. Üstəlik, Azərbaycandan Amerikaya ixrac olunan məhsulların çeşidi də çox deyil.

Qeyd edək ki, Tramp xüsusilə Çinə qarşı sərt mövqe göstərərək 67% rüsum tətbiq edir. Yeni tarif siyahısında ən yüksək tariflər Afrikadakı bəzi ölkələrə, məsələn, Lesoto, Kamboca, Laos və Madaqaskara tətbiq ediləcək. Həmçinin Vyetnam, Şri Lanka, Myanma kimi ölkələr də yüksək tariflərə məruz qalacaq. Azərbaycana və Türkiyəyə isə 10% gömrük rüsumu qoyulacağı açıqlanıb.

□ “Yeni Müsavat”

Nə Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan Rusiyaya etibar edir, nə Rusiya ona. Bunu Rusiya Erməniləri İttifaqının rəhbəri Ara Abramyan iki ölkə arasındakı münasibətlərin hazırkı vəziyyətini “Sputnik Armeniya”ya şərh edərkən deyib.

Abramyan sıradan erməni deyil, o cümlədən uzun illər yaşadığı və ən təşkilatlanmış diasporun başında dayanan şəxs kimi Rusiya kəşfiyyatı ilə bağlılığı da şübhə doğurmur. Onun səsləndirdiyi iki fikir xüsusilə diqqət çəkir: Paşinyana Moskvanın etibar etməməsi və Ermənistanda mövcud hakimiyyətin müvəqqəti olması barədə Rusiya hakim

var idi və hansısa çevriliş mümkün deyildi. Eynilə Ermənistanda da müharibənin nəticələrinə görə anti-Rusiya əhval-ruhiyyəsi hökm sürdü-yü üçün Moskva seçkilərlə nəticə əldə etmək niyyətində ola bilər.

Bu arada, Rusiya xarici işlər nazirinin müavini Mixail Qaluzin aprelin 3-də deyib ki, İrəvan seçim et-

dı, o zaman qərbyönlü siyasətini daha açıq şəkildə yürütməyə başladı, Rusiya ilə məsafəni artırdı”.

Amma iqtisadi sahədə əlaqələrin inkişaf etdiyini, sanksiyalardan yayınmaqda Ermənistanın Rusiyaya kömək etdiyini vurğulayan ekspert hesab edir ki, münasibətlər ikibaşlıdır: “İki ölkə arasında ticarət dövriyyəsi son illərdə 5 dəfə artıb.

“FSB”yə bağlı erməni diaspor liderindən sensasion açıqlama

Rusiya Erməniləri İttifaqının rəhbəri Ara Abramyan Kreml kluarlarında deyilib ki, Moskva Paşinyana etibar etmir və hakimiyyəti müvəqqətidir

Onun sözlərinə görə, geosiyasi dəyişikliklər fonunda, o cümlədən ABŞ-da keçirilən seçkilərdən sonra ikitərəfli dialoqda müəyyən irəliləyiş əldə olunub. Bunu xüsusilə Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyanın Moskvaya son səfəri sübut edir. Eyni zamanda Abramyan vurğulayıb ki, Ermənistan rəhbərliyinin hərəkətlərində ardıcılıq yoxdur. “Rusiya ilə xoş münasibətlərə dair bəyanatlar verilir, eyni zamanda parlament Avropa İttifaqına qoşulma prosesinin başlanması ilə bağlı qanun layihəsini qəbul edir. Nə baş verdiyi belli deyil. Hər şey qeyri-sabitdir. Rusiyada Paşinyana etibar edilmir”, - o deyib.

Abramyanın sözlərinə görə, o, mütemadi olaraq Rusiya tərəfi ilə əlaqə saxlayır və bu söhbətlərdə o fikir vurğulanır ki, Ermənistanda mövcud hakimiyyət müvəqqətidir. İttifaq sədri Ermənistanın Moskvadakı səfirliyindən də gileylənib, ən böyük diaspor təşkilatı olan Rusiya Erməniləri İttifaqı ilə əlaqədən yayınmışlarını deyib: “Biz onları bütün tədbirlərimizə dəvət edirik, amma gəlmirlər. Nə keçmiş səfir, nə də indiki səfir. Bizə birbaşa deyirlər: bizim vəzifəmiz var - Rusiya Erməniləri İttifaqını məhv etməkdir”.

Abramyan xəbərlədi ki, Rusiya Ermənistanın əsas iqtisadi tərəfdaşı olaraq qalır, keçən il ölkələr arasında ticarət dövriyyəsi 12 milyard dollara çatıb. O, buğda kimi həyati əhəmiyyətli məhsulların əsasən Rusiya Federasiyasından gətirildiyini vurğulayıb. “Ermənistan gələcəkdə bu resursları haradan və hansı qiymətlərlə əldə edə biləcək? Eyni qeyri-müəyyənlik qaz təchizatına da aiddir. İrəvandan mümkün tədarüklər müzakirə edilir, lakin mövcud qaz kəmərinin gücü yetərli deyil və yenisi tikilənə qədər keçid dövründə ölkənin necə təmin ediləcəyi sualı açıq qalır”, - deyə o bildirib.

Ara Abramyan

dairələrindəki rəy. Qeyd edək ki, uzun müddət o rəy də vardı ki, guya Paşinyan əslində Rusiyanın adamıdır və etdiyi “çığallıqlar” məqsədli və Kremilə razılaşdırılmış addımlardır. Diaspora rəhbəri bu iddianı rədd edir. İkincisi, Rusiya hakimiyyətində Paşinyanın müvəqqəti olması barədə formalaşan rəydir. Abramyanın dedi ki, həm də o anlama gəlir ki, Rusiya əslində Ermənistan-dakı hakimiyyəti istənilən vaxt devirə bilər, ona görə Paşinyanla “müvəqqəti çətinliklər” dözüür.

Yeri gəlmişkən, Paşinyanın əvvəlki nüfuzu və reytingi də yoxdur. Bunu son seçkilər təsdiqləyir. Ermənistanın ikinci böyük şəhəri Gümrüdə və Parakarda keçirilən seçkilər Paşinyanın partiyasının gözlədiyi nəticələri verməyib. Gümrüdə hakim partiya birinci olsa da, mer vəzifəsi üçün lazım olan 50 faizdən artıq səsə təbşasına toplaya bilməyib və nəticədə müxalif koalisiya bu vəzifəyə öz namizədini təyin edə biləcək. Parakarda isə hakim partiya birmənalı məğlub olub. Bu da gələcəkdə Ermənistanda seçki yolu ilə iqtidarın dəyişməsi fürsəti yaratmış olur. Rusiya Gürcüstanda da Saakaşvili iqtidarı 8 il dözdü və nəhayət, 2012-də seçki yolu ilə onu yola saldı. Çünki buna qədər Gürcüstanda Rusiyaya nifrət

məlidir: “Avrasiya İqtisadi İttifaqı və Avropa Birliyində eyni vaxtda olmaq mümkün deyil, Ermənistan harada olmağa qərar verməlidir. Ailə bərabər hüquqlu dövlətlərin birliyi-dir, AB isə realıqdan uzaq olan Brüssel bürokratları tərəfindən qoyulan anti-Rusiya hekayələrinə tabe dəyənək intizamının hökm sürdüyü bir qurumdur. Harada olmaq rəsmi İrəvandan asılıdır. Ümid edirik ki, Ailə üzvlüyünün bütün faydaları və buradan ayrılmanın itkilərinin miqyası Ermənistan cəmiyyətinə izah ediləcək ki, erməni cəmiyyətində realıq haqqında obyektiv təsəvvür yaranсын”.

Siyasi ekspert Oqtay Qasımovun “Yeni Müsavat”a bildirdiyinə görə, hazırkı Rusiya-Ermənistan münasibətlərini keçmiş müttəfiqlərin soyuq əlaqələri adlandırmaq olar. Onun fikrincə, Paşinyan qərbyönlü və anti-Rusiya mövqeyində dayanan siyasətçidir: “Lakin hakimiyyətinin ilk üç ilində Rusiya ilə münasibətləri tənzimləyirdi, hətta Kremlin kölgəsində siyasət həyata keçirməyə üstünlük verir. Müharibədən sonra Paşinyan cəsəretləndi, xüsusən də gördü ki, döyüş meydanında məğlubiyyət onun hakimiyyətdən getməsinə səbəb olma-

yəsi son illərdə 5 dəfə artıb. Sadəcə, Ara Abramyan kimi varlılar Rusiyada himayədar axtarışındadır, Paşinyan isə Qərbdə hamı axtarır. Bu baxımdan, hazırkı münasibətlər nisbətən soyuq sayıla bilər, amma Kreml Ermənistanda anti-Rusiya ovqatını da nəzərə alır. Ona görə də özünə yaxın qüvvələrin vasitəsilə hakimiyyəti dəyişməyə çalışır, nəinki daha sərt yollara əl atır. Amma Ermənistanda iqtidarı dəyişməyə gücü çatmadığını zaman göstərir. Hazırda bu dəyişikliyi gözləmirəm”.

O.Qasımov, ümumiyyətlə, Rusiyanın Ermənistandan və bütövlükdə Cənubi Qafqazdan tam gedəcəyini proqnozlaşdırmır. Onun qənaətinə görə, Trampın Putinlə dialoqu Rusiyanı beynəlxalq izolyasiyadan çıxarır: “Təbii ki, Paşinyan iqtidarı da vəziyyəti dəyərləndirir. Eyni zamanda Qərb kəşfiyyatı Ermənistanda aktivdir və hakimiyyəti qoruyur. Bu mənada, Ermənistan uğrunda geopolitik mübarizə səngimiş kimi görün-sə də, Rusiyanın oradakı vəziyyəti dəyişməsi Ukrayna müharibəsinin nəticələrindən və Amerikanın Cənubi Qafqaz siyasətindən asılı olacaq”.

□ **Emil SALAMOĞLU,** “Yeni Müsavat”

Ermenistan son vaxtlar sərhəddə yenə təxribatların sayını artırır. Hətta bu günlərdə Ermənistan Silahlı Qüvvələri pilotsuz uçuş aparatı və dronlar vasitəsilə Azərbaycan Ordusunun mövqeləri üzərində yenidən kəşfiyyat xarakterli uçuşlar həyata keçirməyə cəhd edib.

Bundan başqa, Ermənistan Silahlı Qüvvələrinin bölmələri müxtəlif istiqamətlərdən Azərbaycan Ordusunun mövqelərini fasilələrlə atəşə tutmaqda davam edirlər. "Bu günə qədər sülh müqaviləsinin mətni tam razılaşdırılıb, 17 paraqrafdan ibarətdir. Azərbaycan burada hər hansı bir əlavə şərt irəli sürmür. Bizim şərtlərimiz Ermənistan üçün bəllidir, yenilik deyil. Bu şərtləri biz uzun müddət ərzində irəli sürürük. Ancaq Ermənistandan bu günə qədər hər hansı bir ciddi cavab almayıb. Nədən ibarətdir bu? Birinci, ATƏT-in Minsk Qrupu ləğv edilməlidir. İkinci məsələ Ermənistanın konstitusiyası ilə bağlıdır. Ermənistan konstitusiyasında Ermənistan müstəqillik aktına istinad var. O konstitusiyanın tərkib hissəsidir. Orada isə Azərbaycanın hüquqi, tarixi ərazisi Ermənistanla birləşməsi haqqında müddəə var və bu, bizə qarşı açıq ərazi iddiası sayılır. Ona görə Ermənistan konstitusiyasından bu bəndin çıxarılması bizim legitim tələbimizdir. Bu iki şərt təmin olunandan sonra sülh müqaviləsinin imzalanmaq üçün heç bir maneə olmayacaq. Necə deyirlər, top Ermənistanın tərəfindədir. Əgər Ermənistan doğrudan da sülh müqaviləsinə imzalamaq istəyirsə, Azərbaycanın bu iki legitim şərtini qəbul etməlidir".

Bu fikirləri Prezident İlham Əliyev Almaniya Prezidenti Frank-Valter Ştaynmayyer ilə mətbuata bəyanatında söyləyib. Rəsmi Bakının mövqeyi həm də belədir ki, Azərbaycanla sərhəddə Avropa İttifaqının kəşfiyyat fəaliyyəti göstərən missiyasının qalmağa davam etməsi Cənubi Qafqaza ciddi sabitlik təhdidləri formalaşdırır. Ermənistan da bunu qəbul edib. Amma "müşahidə missiyası" Azərbaycanla həmsərhəd ərazilərdə "binokl diplomatiyasını" davam etdirir. Buradan aydın görünür ki, Ermənistan rəhbərliyinin sözü ilə əməlləri üst-üstə düşmür. Son olaraq Nikol Paşinyan hökumətin iclasında deyib ki, sülh sazişi imzalananandan sonra ümumi sərhədlərdə üçüncü qüvvələr yerləşdirilməyəcək. Belə çıxır ki, sazişin Avropa Birliyinin mülki missiyasına aidiyyəti olmayacaq, çünki həmin missiya sərhədlərdə sazişə qədər artıq yerləşdirilib. Paşinyanın bu yaygın ifadə tərzini digər erməni məmurları tərəfindən də inkişaf etdirilir.

XİN rəhbərinin müavini Paruyr Ovanesyan bəyan edib ki, üçüncü qüvvə anla-

Sərhəddə "üçüncü qüvvə" saxlamaq hiyləsi

Rəsmi İrəvanın atəşkəsi davamlı şəkildə pozmasının pərdəarxası - sensasion açıqlamalar; **politoloq**: "Növbəti dəfə hərbi təxribat olarsa, Azərbaycan Qərbi Zəngəzurda bufer zona yaratmalıdır"

Yıyı Avropa İttifaqının hazırda Azərbaycan-Ermənistan sərhədlərində fəaliyyət göstərən missiyasına aid deyil, çünki sazişdə söhbət "qüvvədən" getdiyi halda, "avromissiya" sadəcə mülki təsəttürdür, eyni zamanda fəaliyyəti gələcəkdə Ermənistanın seçki və daxili siyasi məsələlərinə də yönəldilə bilər. Bütün bunlar onu göstərir ki, Paşinyan hakimiyyəti Avropa Birliyinin missiyası məsələsində Azərbaycanla prinsipial razılaşmaya qəti hazır deyil və istənilən vaxt mövqeyini dəyişdirə bilər. Paruyr Ovanesyan bildirib ki, sənədin imzalanması mütləq avropalı müşahidəçilərin Ermənistandan çıxarılmasına gətirib çıxarmayacaq. Ovanesyan qeyd edib ki, Azərbaycan üçüncü qüvvələrin nümayəndələrinin sərhəddən çıxarılmasını tələb edir, lakin İrəvan hesab edir ki, belə bir ifadə müşahidəçilərə şamil edilə bilməz. Göründüyü kimi, ermənilər sərhəddə "üçüncü qüvvə" saxlamaq üçün bütün hiylələrə əl atırlar. Rəsmi İrəvanın revanşistlərə yenidən meydan tanıması, ritorikasını dəyişməsi, həmçinin şərti sərhədlər boyunca təxribatların miqyasını genişləndirməsi sülhü əngəlləyir. Ermənistan rəhbərliyi Al missiyasının bölgədə daha uzun müddət üçün, həm də hərbi kontingent olaraq qalmasına zəmin hazırlamağa çalışır. Bəs ekspertlər nə düşünüür, mövcud proseslər nə vəd edir?

Deputat Sahib Aliyev "Yeni Müsavat"a açıqlamasında dedi ki, mümkündür ki, Fransa Ermənistan rəhbərliyini buna həvəsləndirir: "Amma qarşı tərəf 2022-ci ilin sentyabrında şərti sərhəddə Azərbaycan sərhədçisini yaralamalarının nə ilə nəticələndiyini unutmamalıdır, əlbəttə, əgər Paşinyan indi də "Ermənistan Qərbi Azərbaycandır" deməyə hazırlamırsa. Avropa Birliyinin oradakı casus missiyasının Almaniya'dan olan rəhbəri Markus Ritter bu gün onların maraqlarına uyğun açıqlama verərək şərti sərhəddə atəşkəsin pozulmadığını deyə bilər. Ancaq sabah

hər hansı itkinin olacağı halda, Azərbaycan cavab addımları atanda həmin "ritterlər" çəkilib duracaqlar qıraqda. Yeri gəlmişkən, Ermənistanın Müdafiə Nazirliyi və sözügedən casus missiyası atəşkəsin pozulmadığını desələr də, sərhəd kəndlərdə yaşayan hayların sosial şəbəkələrdəki videoları bunun fikrincə, görünür, bu atəşkəsin pozulması ilə həm də o missiyanın bölgədə qalmasını əsaslandırmaq üçündür: "Və maraqlıdır ki, sülh haqqında çərçivə sənədində üçüncü qüvvələrin şərti sərhəddə olmaması haqda maddənin yer almasına razılıq versələr də, Ermənistanın Xarici İşlər Nazirliyi Avropa Birliyinin casus missiyasının oradan çıxarılmasını üçüncü indidən öz ləğvə xas cəfəng fikirlər dövrüyyəyə buraxır. Məsələn, deyirlər ki, həmin missiya silah daşıdığından qüvvə sayıla bilməz və sair. Ona görə də açıq, mən nə qarşı tərəfin özünün, nə də ora missiya göndərənlərin sülhdə maraqlı olduqlarını görürəm. Və atəşkəsin bu cür intensiv pozulmasının yeni toqquşmalara yol açacağını istisna etmərəm".

Politoloq Məhəmməd Əsədullazadə şübhə etmir ki, Ermənistan danışıqları uzatmağa və yeni təxribatlara hazırlaşır: "Göründüyü kimi, rəsmi İrəvan iki şərti yeri qəbul etmirmir. 2026-cı

il seçkilərdən sonra konstitusiya dəyişikliyinə baxılacağı barədə vəd verir və Minsk Qrupunun buraxılmasına razılaşmır. Üstəlik, İrəvanın mərkəzində bir qrup separatçının etirazları təşkil edilir, onların Qarabağa qayıtması məsələləri qabardılır. ABŞ və Avropadakı erməni lobbisi də Azərbaycana qarşı "Qarabağ kartı"nı yenidən işə salıb. Bir tərəfdən də Hindistan və Fransadan silahlar alınır. Yəni Ermənistan silahlanma yolunu tutub". **M.Əsədullazadə bildirdi ki, Ermənistan şərti sərhəddəki Avropa İttifaqının mülki missiyasının fəaliyyətinə don geyindirir:** "Bu kimi məsələlər Azərbaycanın nə qədər haqlı olduğunu sübut edir. Fakt budur ki, Ermənistan sülh istəmir, amma sülh oyunu aparır. Odur ki, rəsmi İrəvanın ritorikasına deyil, praktik siyasətinə baxmaq lazımdır. 17 bəndlik sülh üzrə mətn razılaşdırılıb. Amma bu, sülhün təməli deyil. Bunun üçün Ermənistan ciddi addımlar atmalıdır. Konstitusiya dəyişikliyinə gəlmədən Azərbaycanla sülh müqaviləsi bağlaya bilməz. Ermənistanın baş naziri çox hiyləgər gedir. Azərbaycanı bir növ öz "oyun"una salmağa çalışır. Əgər növbəti dəfə Ermənistan hərbi təxribatlara gedərsə, Azərbaycan Zəngəzur dəhlizini açmalı, Qərbi Zəngəzurda bufer zona yaratmalıdır".

□ **E.PAŞASOY,**
"Yeni Müsavat"

Ermənistan ordusunda şəxsi heyət "qıtlığı"

Əsgərlikdən yayınmanın kütləvi hal alması hökuməti hərəkətə gətirdi

Ermenistan hökuməti 3 aprel tarixli iclasında məcburi hərbi və ya alternativ xidmətdən, eləcə də hərbi toplanışlara gəlməkdən yayınmaya görə cinayət məsuliyyətinin sərtləşdirilməsini nəzərdə tutan qanun layihəsini təsdiqləyib. Yeni müddəalara əsasən, məcburi hərbi və ya alternativ xidmətdən yayınmaya görə azadlıqdan məhrumetmə müddəti hazırkı 2-5 il əvəzinə 3-6 il olacaq. Hərbi toplanışlardan yayınmaya görə isə artıq 1 ildən 3 ilə qədər azadlıqdan məhrumetmə cəzası və daha böyük məbləğdə pul cəriməsi nəzərdə tutulur.

Ermənistan hökuməti cəzaların sərtləşdirilməsini hərbi vəzifədən yayınma hallarının artması ilə izah edir. Rəsmi məlumata görə, 2023-cü ildə bu səbəbdən 1499 cinayət işi açılıbsa, 2024-cü ildə bu rəqəm 1779-a yüksəlib.

Hərbi ekspert, polkovnik Rövşən Məhərrəmov "Ye-

ni Müsavat"a bildirdi ki, 44 günlük müharibədə ağır məğlubiyyətdən sonra Ermənistan hökuməti darmadağın olmuş ordunu yenidən qurmaq üçün ən müxtəlif üsullara əl atır. Lakin belə görünür ki, müsbət nəticə əldə edə bilmirlər: "2022-ci ilin 7 dekabrında Ermənistan parlamenti "Hərbi xidmət və hərbi qulluqunun statusu haqqında" Qanuna dəyişikliklər etmişdi. Dəyişikliklər müddətli hərbi xidmətin 6 ayını başa vurmuş şəxslərə 5 illik müqaviləli hərbi xidmətə keçmək hüququ verirdi, 5 ili tamamlayan və ya səhhəti üzündən xidməti yarımçıq qalan hərbi qulluqçulara 5 milyon dram (12,6 min ABŞ dolları) fəxri ödəniş nəzərdə tutulurdu, həmçinin müqaviləli xidmət dövründə attestasiyadan uğurla keçmiş hərbi qulluqçuya əlavə ödəniş nəzərdə tutulurdu. Bu cür maddi dəstək mexanizmləri vasitəsilə ordunun şəxsi heyətinin formalaşdırılacağını düşünürdülər. Orduda hərbi xidmət keçməkdən yayınanların sayı kütləvidir. Erməni gənclər hərbi xidmət keçməmək üçün imkanı çatan xaricə qaçır, bunu bacarmayanlar isə ən müxtəlif yollara əl atırlar ki, əsgərliyə aparılmasınlar. Erməni gənclər hərbi xidmətə getməmək üçün özünə xəsarət yetirmək və intihara cəhd etmək kimi üsullara əl atırlar. Məğlub, diz çökdürülmüş orduya inam qalmayıb. Həqiqi hərbi xidməti keçib iki ilini başa vuran heç kim isə hərbi qalmır. Hər kəs vaxtının başa çatacağı günü gözləyir ki, canını qurtarıb evinə dönsün. Ermənistanda demoqrafik vəziyyət də ağırdır. Bütün bu sadaladığım və digər faktorlar Ermənistan ordusunun komplektləşdirilməsində, şəxsi heyətin formalaşdırılmasında ciddi problemlər yaradıb. Ermənistan ordusunun komplektləşdirilməsini həyata keçirə bilmir. Ordunu ştatlar üzrə şəxsi heyətlə təmin edə bilmirlər. Belə bir vəziyyətin hökm sürməsi Ermənistanın siyasi-hərbi rəhbərliyini narahat edir. Ona görə də insanları hərbi xidmətə cəlb etmək üçün indi xatırladığım imtiyazlar verməyə məcbur qaldılar. Əlacları ona qaldı ki, erməni gəncləri maddi maraqla həvəsləndirsinlər və beş il müddətə orduda xidmətə cəlb edə bilsinlər".

Ekspertin sözlərinə görə, Ermənistan hökumətinin məcburi addımı onu deməyə əsas verir ki, imtiyazlarla da ordunu komplektləşdirə və şəxsi heyəti tam formalaşdırma bilmirlər: "Ona görə də indi cəzaların sərtləşdirilməsi variantına əl atırlar. Ancaq hesab edirəm ki, cəzanın sərtləşdirilməsi də istədikləri müsbət nəticəni verməyəcək".

Qeyd edək ki, Ermənistanda həqiqi hərbi xidmətin müddəti 2 ildir.

□ **Əlibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Avropa Şurası Parlament Assambleyasının (AŞ PA) aprelin 7-dən 12-dək Fransanın Strasburq şəhərində keçiriləcək yaz sessiyasının gündəliyi məlum olub. **AZƏRTAC** xəbər verir ki, sessiya çərçivəsində Gürcüstan, Türkiyə, Ukrayna və Serbiya ilə bağlı məsələlər müzakirə ediləcək. “Qəzzanın humanitar blokadasına dərhal son qoyulması və atəşkəsin bərpası üçün təcili çağırış” mövzusunda müzakirələr aparılacaq.

Eyni zamanda Avropada demokratik təhlükəsizliyə təhdid kimi xarici müdaxilə ilə bağlı növbəti məsləhətləşmələr keçiriləcək. Avropa Şurası (AŞ) ilə Avropa Siyasi Birliyi arasında qarşılıqlı əlaqələr, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinin qərarlarının icrası, Avropa İttifaqının Avropa İnsan Hüquqları Konvensiyasına qoşulmasının hüquqi aspektləri və ətraf mühitin mühafizəsinə dair AŞ-nin Konvensiya layihəsi debata çıxarılacaq. AŞ çərçivəsində qanunun aliliyi və korrupsiyaya qarşı mübarizənin aparılması ilə bağlı müzakirələr olacaq.

AŞ PA-da fəaliyyətini bir il iki aydır dayandırmaq məcburiyyətində qalan Azərbaycan parlamentinin nümayəndə heyəti bu qurumla əlaqələri bərpa etməyi hələ düşünmür. Ötən ilin yanvarında AŞ PA Azərbaycan nümayəndə heyətinin etimadnaməsini təsdiqləməyib, buna qarşılıq ola-

raq, nümayəndə heyəti də bu qurumdakı fəaliyyətini qeyri-müəyyən müddətə dayandırdığını bəyan edib. Amma Azərbaycan orada olmadığı halda, son qış sessiyasında da yenə ölkəmiz ittihamlara və əsassız hücumlara məruz qaldı. Rəsmi Bakı hesab edir ki, AŞ PA bu böhtan və ikili standartlar siyasətindən əl çəkməlidir.

Azərbaycan nümayəndə heyətinin AŞ PA-nın yaz sessiyasında iştirakı mümkün mü?

Azərbaycanın AŞ PA-da nümayəndə heyətinin üzvü Fəzil Mustafa “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, Azərbaycan nümayəndə heyətinin yaz sessiyasına qatılmaq qərarı verilməyib. Ona görə də bu gün üçün sessiyaya qatılmaq barədə dəqiq fikir söyləmək mümkün deyil: “İndiki vəziyyətdə yaz sessiyasına getmək məsələsi gündəməmizdə deyil. Olsaydı ən azı 15-20 gün öncədən müəy-

AŞ PA-nın yaz sessiyası - Azərbaycan qayıdır, yoxsa...

Nümayəndə heyətindən mesaj: “Bizim marağımız yoxdur ki, indiki vaxtda bizi minnətlə Strasburqa çağırınsınlar”

yen olunardı. Bizim AŞ PA-ya gedişimizlə bağlı qərar yoxdur. Ona görə də bu məsələyə yaz sessiyasından sonrakı sessiyalarda aydınlıq gələ bilər. Ancaq qarşıdakı yaz sessiyasında Azərbaycan nümayəndə heyətinin səfəri nəzərdə tutulmur. AŞ PA-nın da bunun üçün hər hansı qərarı yoxdur. Heç bizim marağımız yoxdur ki, indiki vaxtda hansısa şəkildə bizi minnətlə AŞ PA-ya çağırınsınlar. Onların minnəti olsun ki, Azərbaycan nümayəndə heyəti orada iştirak edəcək”.

□ **Əlibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

Qərbdən Türkiyəyə yenə “soyqırımı” hücumu

Avropa Birliyi bir tərəfdən qitənin Rusiya təhlükəsindən qorunmasında Türkiyənin fəal iştirak etməsini istəyir, o biri tərəfdən Avropa Parlamenti Ankaranı hədəf alır

Strasburqda Avropa Parlamentinin plenar iclası çərçivəsində qondarma “erməni soyqırımı”nın 110-cu ildönümünə həsr olunmuş debat keçirib. Bununla bağlı erməni mediası məlumat yayıb.

Burada diqqəti çəkən məqam odur ki, Avropa Birliyi bir tərəfdən qitənin Rusiya təhlükəsindən qorunmasında Türkiyənin fəal iştirak etməsini istəyir, o biri tərəfdən Avropa Parlamenti qondarma “genosidi” gündəmə gətirir.

Siyasi təhlilçi Sona Əliyeva “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, Ermənistanın özü indiki məqamda qondarma iddialardan yayınmağa çalışır: “Çünki İrəvandakı hakim elita başa düşür ki, həqiqi iqtisadi inkişaf Azərbaycan və Türkiyə ilə əməkdaşlıqdan keçir. Amma Fransa Cənubi Qafqazda möhkəmlənməkdə israrlıdır. Paris çalışır ki, İrəvanla Bakı, İrəvanla Ankara arasında isti münasibət olmasın. Digər tərəfdən, Makron hakimiyyətini hazırda ayaqda tutan erməni lobbisinin pullarıdır. Emmanuel Makron hazırda baş sağıcı qiyafəsində erməni lobbisini “sağmaqla” hakimiyyətini yixılmağa qoymur. Ona görə də erməni lobbisinin ağzına hansısa “yemi” atmalıdır ki, başiboş milyarderlərin səsləri kəsilsin. Qondarma soyqırımı iddiası ilə bağlı “tədbir”də formallıqdan o yana keçməyəcək. İndi bu kimi tədbir-

lərle, təhdidlərlə Türkiyə kimi güclü ölkənin üstünə gəlmək olmaz. Bu, sadəcə, mümkün deyil. Fransızlar anlayır ki, ruslarla mübarizədə Türkiyənin köməyi olmasa “xoruzlar”ın gələcəkdə vəziyyəti elə rusca olacaq”.

AĞ Partiya başqanının müşaviri, siyasi şərhçi Azər Hüseynov Avropanın qardaş ölkəyə qarşı atdığı addımları təsadüfi saymır: “Avropa Parlamenti Strasburqda yenidən qondarma “erməni soyqırımı” məsələsini gündəmə gətirir. Bu dəfə söhbət 110-cu ildönümünə həsr olunmuş debatdan gedir. Bu, nə ilkdir, nə də son. Avropa Türkiyəyə qarşı belə addımları müəyyən dövrlərdə sistemətilik şəkildə təkrarlayır. Xüsusilə də Türkiyənin

regional siyasətdə aktivləşdiyi, beynəlxalq münasibətlərdə mühüm aktora çevrildiyi zamanlarda bu kimi siyasi hücumlar artan xətt üzrə davam edir. Əsas məsələ ondadır ki, yüksək integrasiya səviyyəsinə baxmayaraq, Avropa İttifaqı vahid beyin və koordinasiyalı siyasi xəttə malik deyil. Avropanın daxili siyasi strukturuna baxdıqda, müxtəlif maraq qruplarının mövcud olduğunu görürük.

Avropa Türkiyədən heç vaxt tam razı olmayacaq. Çünki Türkiyə nə qədər Qərbin bir parçası olmaq istəsə də, strateji müstəvidə müstəqil qərarlar verən və regional güc olmağa iddialı bir ölkədir. Ankara öz maraqlarını nəzərə almadan heç bir beynəlxalq oyunun iştirakçısına

çevrilmir. Avropa isə məhz bu müstəqillikdən narahatdır. Avropanın Türkiyəni Rusiya ilə açıq şəkildə qarşı-qarşıya qoymaq kimi bir planı olsa da, Ankara buna getməyəcək. Avropa Parlamenti “erməni soyqırımı”nı müzakirəyə çıxarmaqla, həm Türkiyəyə, həm də Ermənistan daxilində müəyyən qüvvələrə mesaj vermək istəyir. Nikol Paşinyan bir müddətdir ki, siyasi reallıqları nəzərə alaraq qondarma “soyqırımı” məsələsində müəyyən geri addımlar atmağa çalışır. Amma Avropadakı erməni diasporu bundan narazıdır və belə debatlarla ona təzyiq göstərmək istəyir. Türkiyənin mövqeyinə gəldikdə, Ankara hər nə qədər ABŞ-ın müttəfiqi olsa da, Vaşinqton za-

man-zaman ona təzyiq göstərməkdən çəkinmir. Avropanın Türkiyəyə qarşı bu cür addımları daha çox siyasi manipulyasiya və maraqlar balansında təzyiq vasitəsidir. Burada əsas məqsəd Ankaranın beynəlxalq siyasətdə daha çevik və güzdə getməyə məcbur edilməsidir. Bunun üçün qondarma “erməni soyqırımı” məsələsi dövrü olaraq gündəmə gətirilir və Türkiyənin beynəlxalq mövqeyi zəiflədilməyə çalışılır. Türkiyə isə öz strateji maraqlarından geri çəkilmədən bu oyunun qaydalarına uyğun davranmaqda davam edəcək”.

AMİP liderinin köməkçisi, politoloq Əli Orucovun fikrincə, Avropa İttifaqının illərlə yürütdüyü siyasət özünü bu gün dalana dirəyib və düşükləri durumdan çıxmaq üçün vurnuxmaqdadır: “Təəssüf ki, bəzi Qərb dairələri hələ də dünyada baş verən reallıqları və beynəlxalq münasibətlər sistemindəki ciddi dəyişiklikləri dərk etmək istəməyərək ənənəvi şantaj və təzyiq siyasətindən qurtula bilmir. Avropa İttifaqı bütün ətrafını özünə qarşı qoymaqdadır. İttifaq sərhədləri ilə münasibətləri korlamaq özü üçün təhlükəsizliklə bağlı problemlər yaradır. Rusiya ilə hibrid müharibə, Aralıq dənizi boyunca gerginlik ocaqları, miqrant axınının yaratdığı çətinliklər, ABŞ-ın

Danimarkaya ərazi iddiaları fonunda Türkiyəni də qaralamaq, mənəcə, çox böyük səhv olardı. Türkiyə Aİ-nin təhlükəsizliyinin etibarlı təminatında vacib faktordur. Ankara radikal qruplaşmaların və böyük miqrant köçünün Qərbə axın etməsinin qarşısını aldı. Yaxın Şərqdəki daxili silahlı münaqişə və müharibələrdən 5 milyona yaxın qaçqın Türkiyənin sayəsində Qərb sərhədlərini keçə bilmədi. Əgər keçsəydi, Avropa İttifaqı humanitar böhrandan qaça bilməzdi. Digər tərəfdən, ittifaqın enerji təminatında da Türkiyə vacib rol oynayır. Rusiyaya tətbiq edilən enerji sanksiyalarından sonra şəxsləndirmə məhz Türkiyənin ərazisindən həyata keçirilir. Ən vacib məsələlərdən biri Tramp administrasiyasının yürütdüyü xarici siyasətin doğrduğu hazırkı durum Türkiyəyə möhtac yaratmasıdır. Hərbi, strateji və geopolitik baxımdan qardaş dövlət Qərb üçün vazkeçilməzdir. Belə olanda Qərbin sərgilədiyi mövqe başa düşülmür. Üstəlik də “erməni soyqırımı”nı SSRİ-nin Türkiyəyə qarşı layihəsi adlandıraraq Ermənistan hakimiyyətinin bundan imtina etdiyi halda Qərbin yalançı və qondarma iddialarından bərk-bərk yapışması ikiüzlülük və saxtılığın daha bir təzahürüdür. Belə bir addım təkəcə Aİ-Türkiyə münasibətlərini korlamır, həmçinin Cənubi Qafqaz regionunda dayanıqlı sülhün əldə olunmasına mane olur, regionda gerginliyi tətikləyir”.

□ **Canvəşir ABBASLI**
“Yeni Müsavat”

“Doğrudanmı, biz türklərin ruslardan qorxumuz o qədər böyükdür ki...”

Tanınmış azərbaycanlı jurnalistdən qaqauzlara sərt tənqiddə reaksiya: “Özlərini beynəlxalq qlobalistlərlə eyni cərgədə hiss edənlər...”

“Qardaşlarımız olan qaqauzlar həqiqətən unikal mövqedədir. Onlar bəyan edirlər ki, Qaqauziya yalnız Moldova Rumıniyanın tərkibinə daxil olacağı təqdirdə ondan ayrılacaq. Sual yaranır: əgər Qaqauziyanın muxtariyyəti qorunub saxlanacaqsa, onda Moldovanın Rumıniyaya birləşməsi qaqauzların maraqlarına nə ilə ziddir?”

Bu sözləri **siyasi şərhçi Rauf Mirqədirov** Qaqauziyanın Rusiyaya bu qədər bağlı olmasının səbəbini izah edərkən deyib. O, qaqauzların Moldova və Rumıniya ilə münasibətləri, Avropa İttifaqına inteqrasiya və Rusiya ilə əlaqələri barədə öz mövqeyini açıqlayaraq, qaqauzların Moldova daxilindəki siyasi seçimlərini və Rusiyaya yaxın mövqələrini tənqid edib, onların Al-yə inteqrasiyanın üstünlüklərini dəyərləndirməli olduğunu vurğulayıb: “Axı bu halda Moldova sürətləndirilmiş və sadələşdirilmiş qaydada Avropa İttifaqının üzvü olacaq. Yəni Qaqauziyanın bütün sakinləri Avropa İttifaqının vətəndaşı olacaqlar və bu statusun gətirdiyi bütün imkanlardan yararlanırlar. Doğrudanmı, biz türklər hər yerdə və hər zaman ruslara və Rusiyaya dəstək verməliyik? Doğrudanmı, ruslardan qorxumuz o qədər böyükdür ki, ondan xilas olmaq üçün fürsət yarandıqda belə bunu etməyə cəsarətimiz çatmır? Axı qaqauzlar rusiyayonlu partiyalara və onların təyin etdiyi şəxslərə səs verməsəydilər, Maya Sandunun qələbəsi daha inandırıcı olardı... Lakin onlar demək olar ki, hər ay Putinin qonağı olan və ondan Moldovanın parçalanması ilə bağlı təlimatlar alan Yevgeniya Qutsula səs verdilər...”

Rauf Mirqədirov

Siyasi şərhçi Heydər Oğuz isə məsələyə fərqli aspektdən yanaşır. Onun sözlərinə görə, bu gün dünyada qlobalistlərlə milliyətçilərlə arasında ciddi mübarizə gedir: “Xüsusilə də Trampın hakimiyyətə gəlməsindən sonra bu mübarizə daha da alovlanıb. Görünür, özlərini beynəlxalq qlobalistlərlə eyni cərgədə hiss edənlər milli məsələlərə tamamilə fərqli aspektdən nəzər salır, qaqauzlar kimi etnik qrupların həssaslıqlarını kənara atırlar”.

Heydər Oğuzun iddiasına görə, Qaqauz türklərinin Moldova ilə münasibətlərində bəzi şərtlər irəli sürməsi onların yüzillər boyu yaşadıkları keşməkeşli təcrübələrindən irəli gəlir: “Qaqauzlar Moldovada yaşayan türk boyudur. Bundan əlavə, onların bir qismi Ukraynada, Bolqarıstanda, Rumıniyada və s. kimi Balkan ölkələrində yaşayırlar. Ümumilikdə Moldovanın “Komrat yeri” adlanan muxtar vilayətində 160 minlik qaqauz əhalisi ilə yanaşı, dünyanın müxtəlif ölkələrində 300-400 min qaqauzun yaşadığı güman olunur. Dərd burasındadır ki, eynilə bizim Şimali Azərbaycan əhalisi kimi, Qaqauz yeri adlanan məmləkətin in-

Heydər Oğuz

sanları da özlərindən bir neçə dəfə çox milli kimliklərinin bəyraqdarlığını edir, milli dəyərlərini qorumağa çalışırlar. Məhz bu səbəbdən də bəzən rəsmi Kışinyovun yürütdüyü siyasətə tərs düşən mövqe sərgiləyirlər”.

Heydər Oğuz qeyd edib ki, qaqauzların bu şəkildə dünyanın müxtəlif ölkələrinə yayılması və onların varlığının Moldovada böyük problem kimi görülməsi təsadüfi deyil: “Tarixi bəlgələrə görə, qaqauzlar 1810-cu ilə qədər əsasən indiki Bolqarıstan ərazisində məskunlaşmışdılar. Fəqət 1787-1792-ci illərdə baş verən Osmanlı-rus savaşı nəticəsində Balkanlar rusların əlinə keçmiş və bölgənin digər xalqları kimi qaqauz yurdu da demoqrafik dəyişikliklərə məruz qalmışdır. Onların böyük qismi müxtəlif zamanlarda indiki yaşadıkları Komrat bölgəsinə köçürülüb. Necə ki, qərbi azərbaycanlılar müxtəlif zaman aralıqlarında rus imperializmi tərəfindən öz yurd-yuvalarından didərgin salınaraq Azərbaycan ərazisinə köçürülüb. Qaqauz tarixini dərinlən incələsək, görürük ki, onlar da ən böyük faciələrini eynilə bizim kimi Stalin dövründə yaşayıblar. Həmin dövrdə Bessarabi-

yanın bir qismi Moldovadan qoparılıb ukraynalılara verilmiş, beləcə qaqauzların yeni vətənləri də iki dövlət arasında bölüşdürülmüşdü. Hazırda qaqauzların ən çox yaşadıkları ikinci ölkə olan Ukraynada 31 min qaqauz məskunlaşıb.

Qaqauzların öz tarixi vətənlərindən sürgün olunaraq müxtəlif ölkələrdə məskunlaşdırılmasının məqsədlərindən biri, təbii ki, onları Osmanlı ərazilərindən uzaqlaşdıraraq türklüklərini unutturmaq və Balkanların yenidən türk hegemoniyasına girməsinin qarşısını almaqdır. Digər məqsəd isə Bessarabiyanın (Türk qaynaq-

məhəbbət təsadüfi deyil. Qaqauzların assimilyasiya uğramasının qarşısının alınmasında bir dini lider xüsusi rol oynayıb. 19 əsrin sonu, 20-ci əsrin əvvəllərində yaşayan Çakıra tək onlara dini lider olmayıb. Həm də qaqauzların etnik kimliyinin də formalaşmasının və indiyədək özlərini qorumalarının əsas səbəbkərinə çevrilib. Onun məhz dini əqidə baxımından Xristianlığın Ortodoks məzhəbini seçməsi də və ya bu məzhəbə sədaqəti də, mənəcə, təsadüfi deyil. Sırr deyil ki, Ortodoks inancında dini olduğu qədər milli dəyərlərə önəm verilir.

Ortodoks kilsələri bəlkə də bu səbəbdən milli xüsusiyyətlərinə görə fərqlənirlər: Yunan Ortodoks Patriarxlığı, Rus Pravoslav kilsəsi, Erməni-Qriqoryan kilsəsi və s. Yəqin ki, Ortodoks xristianlığının milli dəyərlərə verdiyi önəm keşiş Mixayıl Çakırın qaqauz milli ənənələrini yaşatması istiqamətində çalışmalarının stimulyerici amilinə çevrilib”.

Qaqauziyanın Moldovanın iqtisadi cəhətdən ən kasıb bölgəsi olduğunu xatırladan Heydər Oğuz bildirib ki, qaqauzlar əsasən kənd təsərrüfatı və şərabçılıqla məşğuldurlar: “Bu da onların iqtisadi cəhətdən də ayrı-seçkiliyə məruz qaldığının ən bariz sübutudur. Sözsüz ki, həm iqtisadi, həm siyasi, həm də mədəni ayrı-seçkiliyə məruz qalan toplumlar yaşadıkları ölkənin siyasi hakimiyyəti ilə dost ola bilməzlər. Qarşılaşdıkları problemlər istər-istəməz onları narazı salır və başqa alternativ axtarmağa vadar edir”.

□ **Elşən MƏMMƏDƏLİYEV,**
“Yeni Müsavat”

Abdullah Ağar

Türkiyəli zabıt “Qarabağ dastanı” adlı kitab yazıb

Türkiyənin ehtiyatda olan zabiti, hərbi ekspert Abdullah Ağar Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün bərpası uğrunda aparılan 44 günlük Vətən müharibəsinə həsr olunan “Qarabağ dastanı” adlı kitab yazıb.

Bununla bağlı AZƏRTAC-a müsahibə verən müəllif hazırladığı kitabı İkinci Qarabağ müharibəsinin tarixi və strateji əhəmiyyətinin araşdırılması üzərində qurduğunu və bu nəşrin Azərbaycanın qazandığı Zəfəri ən müfəssəl təsvir edən əsərlərdən biri olacağını qeyd edib.

Türkiyədə hərbi və strateji təhlilləri ilə tanınan, ölkənin ən nüfuzlu hərbi ekspertlərindən hesab edilən Ağar bu kitabı İkinci Qarabağ müharibəsi ilə bağlı həqiqətlərin beynəlxalq ictimaiyyətə çatdırılması baxımından mühüm vasitə kimi qiymətləndirir: “Birinci Qarabağ müharibəsi zamanı mən Türkiyənin Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrində xidmət edirdim. Hər insanın həyatda bir məqsədi var, mən isə özümü Azərbaycanın Qarabağ davasına həsr etmiş bir şəxs kimi görürəm və bu baxımdan Vətən müharibəsinin başlaması mənim üçün əslində bir ilham mənbəyi oldu. İcimdə bu müharibənin kitabını yazmaq istəyi oyandı. Bunun üçün ilk növbədə həm Türkiyə, həm də Azərbaycanın müvafiq qurumlarından lazımı icazəni aldım və kitabı yazmağa başladım. Bunun üçün yeddi ay Azərbaycanda yaşadım və hər gün dayanmadan 18 saat kitabın üzərində işlədim. Sonra Türkiyəyə qayıtdım və nəşr üzərində işlər burada da səkkiz ay davam etdi. Hazırda nəşrin məzmunu tam olaraq hazırdır və mən onu Azərbaycanın aidiyyəti qurumlarına təhvil vermişəm. Kitabın Azərbaycan, türk, rus və ingilis dillərində nəşr olunması planlaşdırılır”.

Nəşrdə İkinci Qarabağ müharibəsində iştirak etmiş yüksəkrütbəli zabıtlardan tutmuş əsgərlərə qədər 300-ə yaxın insanla müsahibənin yer alacağını bildiren müəllif əsərinin Azərbaycanın Zəfər yolunda göstərdiyi qəhrəmanlıqla yanaşı, doğru strateji həmlələrinin də oxucuya təqdim etmək məqsədi daşdığını deyib.

Qəlbim sizindir

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Bakıda ünlü italyan heykəltəraşı Lorenzo Kuinnin “Qəlbim sənindir” əsərinin açılış mərasimi olmuşdur. Bu, büllurdan və 6500 illik palıd ağacından hazırlanmış. Demək, iki dənə insan əlidir və onlar nəyəsə görə ürəyi tutublar.

Açıq, bu cür sənət əsərlərinə mən “Sədərək” ticarət mərkəzinin “Şirniyyat” hissəsində çox rast gəlmişəm, lakin əsas məsələ yaratdığı əsərə konsepsiya verməkdir. İzah etməkdir. Yoxsa mənası olmur. Müasir incəsənətdə izahat vacibdir. Hətta bəzən muzeydə adamlar yerdə banan qabığı tapırlar, bilmirlər bu da ekspozisiyaya daxildir. Yalnız bələdçi izahını verəndə söhbəti tutursan. Necə deyirlər, Baden-Badenin mavi gecələri...

Ümumiyyətlə, son illər İtaliya ilə əlaqələrimizin yüksək səviyyədə olması sevindiricidir. Biz ora neft satırıq, evəzində də heykəl alır. Gözəl barterdir. Hərçənd bəzən xalq bu mədəni-iqtisadi əlaqələri qiymətləndirməkdə acizlik çəkir, məsələn, keçən il elə həmin Kuinn müəllimin çıpaq övrət heykəli xeyli lüzumsuz diskussiyalara səbəb olmuşdu, deyirdilər heykəl əlaqəmizi pozur, axırda Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti məcbur oldu onu götürüb nazirlərdən birinin villasının həyətinə qoysun. Yaxud başqa bir italyan heykəltəraş pomidor-badımcan heykəlləri düzəldib paytaxtımızı bəzəmişdi. (Sanki bu italyanlarda Ömər müəllimin bazarına girmək həvəsi hiss edirəm. Bəlkə bunun qarşısını vaxtında almaq lazımdır).

Eybi yoxdur, yavaş-yavaş düzələcək, xalq elitar mədəniyyəti qəbul edəcəkdir. Moskva birdən-birə tikilməyib. (Tarixçi alimlərimizdən Zaur müəllimin araşdırmalarına görə, Moskvanı Şərurlu İsfəndiyar tikib, lakin bu başqa mövzudur, malı mala qatmayaq). Bu millət opera-balet sənətini də vaxtilə qəbul etmirdi, Leyli rolunu kişilər oynayırdılar. İndi, məşallah, haçan efirə baxsan çıpaq zənən görürsən, gözün-könlün açılır.

Yeri gəlmişkən, Lorenzo müəllimin bu məşhur heykəlinə istifadə edilən “6500 illik palıd” söhbəti mənə bir az qaranlıq qaldı. Doğrudanmı palıd kəsib ürək fiquru qayırmışdır? Bəlkə heç ağacın o qədər yaşı yoxdur, taxtanı Dər-nəgül bazarından alıblar?

Sənətkarın öz izahatı da suallara aydınlıq gətirmir: “Mən eşqə, məhəbbətə inanıram. İnsanlar görüşdükdə, onların qəlbləri birləşdikcə, əslində onlar heç vaxt ayrılmırlar. Bir halda ki insanlar arasında birləşmə var, o artıq sarsılmazdır. Qədim palıd materialından hazırlanan “Qəlbim sənindir” əsəri isə daima davam edən münasibətlərin uzun ömrünə dəlalət edir” - Lorenzo Kuinn belə söyləmişdir.

Bu nə deməkdir? Hökumətimizin qəlbi daim xalqladırmı? Əks halda, bu kompozisiyanı kişi-qadın münasibətlərinə aid etsək heç də sevindirici mənzərə ilə qarşılaşmırıq. Hər il boşananların, ayrılanların sayı artır. İnsanlarımız kərə yağının bahalaşmağına dözmürlər. (Eşqdə yağ vacibdir. Yağ olmayanda münasibətlər cırıldamağa başlayır, qurur, çat verir).

Bəlkə ovcunda ürək tutmuş bu əl ürək cərrahı-deputatımız Rəşad müəllimə həsr edilə bilər?

Bəlkə burada müxalifətə gizli mesaj vardır? Ciyərini çıxardaram mənasında. Amma burada ciyər yox, ürəyi əldə tutubdur.

Hər bir halda dövlətimizdə belə tədbirlərin olması sevindiricidir. Məsələn, təzəlikcə dəmir yolumuzun bəzi stansiyalarında yeni turniketlər xalqın istifadəsinə verilmişdir. Sən demə, turniket az imiş, nəticədə basabas, növbə olmuş. Lap o yazılması mümkün olmayan anekdotdakı kimi.

Yaxud ondan da qabaq “28 May” metrosunda eskalator təmir edildi. Avtovağzalın 8-ci kilometr gedən 7 nömrəli avtobusun sürücüdən arxadakı pəncərəsinin tozu silindi. Bakıda “Barselona” futbol klubunun akademiyasının açılması çərçivəsində görüşlər keçirildi.

Son tədbirlə bağlı qərara alınıb ki, “Barselona” bizə azdır, açmışkən “Real”-in da məktəbini açaq, qoy bir-biri ilə oynasınlar. Həmçinin məktəbin yerinin müəyyən edilməsi çərçivəsində görüşlər münasibətilə Messini məşq elədiyi yerdə tutub qoluna saat bağlamış, o da razılığını bildirib. Hərçənd artıq Messinin qolunda bizim hədiyyə elədiyimiz saatlardan yer qalmayıbmış, bu dəfəki ayağına keçirdibdir.

Hələlik bu qədər. Mənim də qəlbim sizindir, əziz oxucular.

Məlumdur ki, Rusiya Prezidenti Vladimir Putin 2011-ci ildən bəri ən geniş hərbi çağırışını elan edib, 18-30 yaş arası 160 min kişi hərbi xidmətə çağırılıb. Bu, Rusiyanın 2011-ci ildən bəri ordusunu genişləndirmək səyləri çərçivəsində qeydə aldığı ən yüksək rəqəmdir.

Putin son aylarda Rusiya ordusunun ümumi sayını təxminən 2,39 milyona, aktiv əsgərlərinin sayını isə 1,5 milyona çatdırmalı olduğunu bildirib. Britaniyanın “BBC” telekanalının xəbərinə görə, yaxın üç ildə 180 min nəfər artım olacaq.

Rusiya yaz və payız aylarında hərbi xidmətə qəbul edir, lakin 160 min gənc üçün son çağırış 2024-cü ilin eyni dövrü ilə müqayisədə daha yüksək rəqəmi təmsil edir. İldə iki dəfə hərbi xidmətə çağırışdan əlavə, Rusiya çoxlu sayda əsgəri müqaviləli əsgər kimi çağırır və Şimali Koreyadan minlərlə əsgər toplayır. Keçən ilin əvvəlindən hərbi xidmətə gedə biləcək gənclərin sayı genişləndirilib, maksimum yaş həddi 27-dən 30-a qaldırılıb.

Maraqlıdır ki, Rusiya prezidentinin keçmiş köməkçisi, “Donbasdakı hadisələrin memarı” adlandırılan Vladislav Surkov bu günlərdə “L’Express”ə müsahibəsində deyib ki, Rusiya şərait imkan verdiyi qədər “bütün istiqamətlərdə genişlənəcək”.

“Mən vaxtilə fəlsəfi dairelərdə adi olan “Rus dünyası” anlayışını rəsmi ideologiya səviyyəsinə qaldırmışdım. Rus dünyasının sərhədləri yoxdur. Bu, Rusiyanın mədəni, informasiya, hərbi, iqtisadi, ideoloji və humanitar təsirinin nüfuz etdiyi hər yerdədir”, - Surkov qeyd edib. Onun sözlərinə görə, Rusiyanın təsiri bütün qitələrdə mövcuddur, baxmayaraq ki, onun cəmləşməsi müxtəlif regionlarda fərqlidir. “Allah istədiyi kimi və nə qədər ki, resurslar kifayət qədərdir biz bütün istiqamətlərdə genişlənəcəyik. Əsas odur ki, daşıya bilməyəcək qədər ağır olan kuboku ələ keçirməyək”, - deyərək bildirib.

“Xüsusi hərbi əməliyyat zonasındakı rus qoşunları onlarla istiqamətdə irəliləyir, Müdafiə Nazirliyi ilə könüllü müqavilə imzalayanların axını var, yeni səfərbərlik dalğasına ehtiyac yoxdur”. Rusiya Dövlət Dumasının Müdafiə Komitəsinin rəhbəri Andrey Kartapolov bu ilin əvvəlində əminliklə danışıbmışdı. “Hər gün 1000-ə yaxın insan könüllü olaraq hərbi komissar-

Moskvanın “əzələ şousu” - 160 min əsgər çağırışının şifrəsi

Putin ordunu nəyə hazırlayır?; Təhlükəli “Rusiya bütün istiqamətlərdə genişlənəcək” mesajı

lıqlara gəlib müqavilə bağlayır”, - Kartapolov bildirmişdi.

Qeyd edək ki, Ukrayna müharibəsi 1136 gündür davam etməkdədir. Rus ordusu Donbasda dördüncü ildir ki, savaşı. Bu da hər gün canlı qüvvə itirməklə nəticələnir. ABŞ lideri Tramp iddia etmişdi ki, Rusiya 1 milyona yaxın hərbiçiyə itirib. Lakin bu rəqəmin daha az olması mümkündür. Hər halda, minlərlə rusiyalı hərbiçiyə həlak olur, ya da ağır yaralanaraq döyüş qabiliyyətini itirir. Rusiya isə Donbasda bir kəndi nəzarətə götürmək üçün həftələrlə döyüşlər aparır və çoxlu itki verir. Ukrayna Baş Qərargahı aprelin 3-də məlumat yayıb ki, Rusiya indiyə qədər 919 570 hərbiçiyə itirib. Həmçinin Ukrayna Prezidenti Zelenski, habelə hərbi analitiklər və Qərb nəşrləri bəyan edirlər ki, Rusiyanın yeni yaz-yay hücumu üç istiqamətdə gözənlir. Xüsusən Zelenski bildirib ki, Rusiya Sumı, Xarkov və ölkənin cənub ərazilərinə yeni hücumlar planlaşdırır. Son 14 ildə ilk dəfə bu sayda əsgər çağırılmasının səbəblərindən biri də bu ola bilər. Yeni “Z” ordusuna canlı qüvvə lazımdır...

“Yeni Müsavat”a danışan hərbi analitik Ramil Məmmədli Rusiyanın Donbas əməliyyatında canlı qüvvə sardan əziyyət çəkmədiyini açıqladı. Onun sözlərinə görə, itkilər saysız-hesabsız olsa da, Ukrayna ilə müqayisədə Rusiya böyük ordu gücü-

nə malikdir. Hərbi ekspert qeyd etdi ki, Ukrayna prezidenti də canlı qüvvə sayında ciddi fərq olduğunu etiraf edib, lakin bu, heç də Rusiyanın yeni nəfəsə ehtiyacı olmadığını anlamına gələ bilməz: “Təbii ki, hər gün itki verən ordu və dörd ildir döyüşən qoşunlara dəstək lazımdır. Sadəcə, o demək deyil ki, Rusiya 160 minlik yeni çağırışını “ət maşını”na göndərməyə hazırlaşır. Onlar təcrübəsiz əsgərlərdir. Odur ki, təlimlərdə iştirak edəcəklər və müxtəlif bölgələrə göndiriləcəklər. Nəzərə alaq ki, Rusiya Abxaziya və Cənubi Osetiyada, o cümlədən Dnestryanı ərazilərdə də əsgər saxlayır. Unutmayaq ki, Rusiyanın Ermənistanda hərbi bazası var, bu ölkənin sərhədində əsgərləri xidmət edir. Bundan əlavə, Əsəd rejimi süqut etsə belə, hələ də Suriyada rus hərbi bazaları mövcuddur. Bu faktları sadalayırıq ki, Rusiyanın sözügedən coğrafiyalarda hərbiçiyə saxlamağa ehtiyacı var, bəzən onların yerləri rotasiya edilir, bir hissəsi təxsis olunur. Həmin 160 minlik qüvvədən bu istiqamətlərdə istifadə edilə bilər”.

Hərbi şərhçi əlavə etdi ki, Rusiya müharibə ölkəsidir və imperialist maraqları olan dövlətdir: “Ona görə həmişə ordusunu güclü saxlamağa, əsgər sayını artırmağa məcburdur. Ukraynada atəşkəs əldə olunduqdan sonra Rusiyanın daha çox hərbiçiyə çağırışına ehtiyacı ola-

caq. Çünki ordunu yenidən komplektləşdirmək, itkiləri bərpa etmək, ordudakı əhval-ruhiyyəni dəyişmək, yorulmuş hərbiçilərlə vidalaşmaq yeni əsgərlərlə təzə nəfəs gətirmək lazım gələcək. Eyni zamanda Rusiya döyüşlərdə yüksək rütbəli zabitlərini itirib. Onların arasında general, polkovniklər var. Bir general, yaxud bir yüksək rütbəli zabit yetişdirmək asan deyil, illər lazımdır. Bunun üçün Rusiya da müharibədən sonra ordu sistemində dəyişikliklərə gedəcək”.

Ekspert vurğuladı ki, sadəcə, bu ölkənin əhalisinin sayına baxanda canlı qüvvə çatışmazlığı olmayacağını fikirləşirsən: “Deyilə bilər ki, bəs koreyalılar nə üçün dəstəyə gəliblər? Bunun cavabı da sadədir - Rusiya bir nüvə dövlətinin onunla müttəfiq olduğunu və savaşda iştirak etdiyini nümayiş etdirir. Həm də Ukraynada müqavilə əsasında döyüşlər deyərək heç də Rusiyada hamını müharibəyə aparmaq olmur və əlavə gücə ehtiyac yaranır. Kəsəsi, 160 minlik yeni qüvvə səfərbərlik elan edilmədən həyata keçirilən bir siyasətdir. Çünki Rusiya yaxın aylarda Donetskin inzibati sərhədlərinə tam çıxıqdan sonra atəşkəs danışıqları üçün masaya oturmaq istəyir. Bunun üçün də ordu mərhələli şəkildə yenilənməlidir”.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
 “Yeni Müsavat”

Iran ABŞ-ın tələblərini yerinə yetirərək nüvə silahı yaratmaq planlarından əl çəkməyə, sentyabr ayına qədər mövcudluğunu dayandıracaq. Məlumatı Britaniyanın "The Daily Express" qəzetinə ABŞ Prezidenti Donald Trampın administrasiyasına yaxın mənbə bildirib. "Niyyətlərin aydın şəkildə başa düşülməsi var. İranın vaxtı azalır. Əgər onlar İranın nüvə imkanlarının tam yoxlanılması və onların tam sökülməsi barədə prezident Trampın səxavətli təklifinə cavab verməsələr, sentyabra qədər İran artıq mövcud olmayacaq. Bu, bu qədər sadədir", - deyə nəşr bildirir.

İsrail hökumətindəki cüddür. Tehran hesab edir ki, bu, ABŞ-ı hücum planını yenidən nəzərdən keçirməyə vadar edə bilər. Pezeşkianın mümkün səfəri kontekstində İranın mümkün münaqişə vəziyyətində Azərbaycanın Tehrana qarşı fəal əməliyyatlara qoşulmayacağına zəmanət almaq istəməsi barədə iddialar doludur.

Rəsmi Bakı dəfələrlə bildirib ki, Azərbaycan qonşu ölkələrlə bağlı bu cür planlarda iştirak etməyəcək. Azərbaycan bu münaqişədən uzaq durmağa, balanslaşdırılmış siyasətini davam etdirməyə, mümkün olan mənfi nəticələri minimuma endirməyə çalışacaq. Belə olduğu halda, "Bakıdan zəmanət" nə deməkdir? Azərbaycanın ehtimal olunan münaqişəyə qoşulmayacağına dəfələrlə elan etdiyi məlumdur. Bəs İran nədən narahatdır?

Ədalət Partiyasının sədr müavini, siyasi ekspert Mütəllib Rəhimli "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, son günlər Qərb mətbuatı İsrail və ABŞ-ın İranın nüvə obyektlərinə zərbələr endirəcəyi ilə bağlı məlumatlar yayırlar. "İranla bağlı informasiyalara kifayət qədər ciddi yanaşmaq lazımdır. Çünki ABŞ Çinlə Avropa arasındakı şimal marşrutunun bağlanması nail olub. Ukrayna problemi qaldıqca bu məsələ həll olmayacaq. İran isə həm Çinlə, həm də Avropa ilə əlaqələrə malikdir. Avropa gələcəkdə Çinlə əlaqələrini İran üzərindən qurmağa çalışacaq. Hazırda isə İran Çin üçün olduqca vacib partnyordur. Çin enerji və yanacaq tələbatını İranın hesabına qarşılamaqdadır. Həm də bu İran sanksiyalarına məruz qaldığından kifayət qədər ucuz enerji mənbəyindən məhrum etmək, Avropanın isə gələcək ümidlərinin üstündən xətt çəkmək niyyətindədir: "Sanksiyalar altındakı İran Çinin inkişafına, sanksiyalardan xilas olan İran isə Avropanın müstəqilliyinə xidmət etmiş olur. Ona görə də üçüncü variant işə salınmaqdadır. Artıq yayılan xəbərlərdə Çinin ABŞ-ın hücumlarına qarşı müqavimət göstərmək-

de İranla kömək edəcəyi bildirilir. Rəsmi Tehran gözlənilən hərbi müdaxiləyə qarşı daha geniş koalisiya formalaşdırmaq və mümkün olarsa, əməliyyatlar başlamamış onun qarşısını almağı hədəfləyir. Buna görə də prezident Məsud Pezeşkianın Azərbaycana gözlənilən səfərinin məqsədi haqqında danışmaq mümkündür".

Ekspert qeyd etdi ki, rəsmi Tehran həmişə Azərbaycanın İsrailə yaxın münasibətlərindən narahat olduğunu və bu əlaqələrin ona qarşı yönəli biləcəyindən şübhələndiyini bəyan edir: "Hətta İran bir neçə dəfə İsrailin casus şəbəkələrinin guya ölkəmizdə yerləşdirilməsi ilə bağlı əsassız informasiyalar da yaymışdı. Azərbaycan dəfələrlə öz rəsmi mövqeyini ifadə edib. Ölkəmiz heç bir münasibətdə tərəf olmaq niyyətində deyil. İranda bizim çoxmilyonlu soydaşlarımız yaşayır. Bizim onlarla mədəni əlaqələrin inkişafına ehtiyacımız var. İnsanlar cənubda yaşayan qohumları ilə heç bir maneə olmadan əlaqə saxlamaq, sərbəst gedə-gəlir etmək istəyirlər. Lakin İran tərəfi üçüncü tərəfin yalanlarını əsasında Azərbaycanla münasibətlərini tənzimləyə bilmir. Halbuki Pezeşkian də Çinin ABŞ-ın hücumlarına qarşı müqavimət göstərmək-

Pezeşkianın kritik səfəri:

"Bakıdan zəmanət" nə demək?

İran gözlənilən hərbi müdaxiləni önlemek üçün Azərbaycanın diplomatik səylərini işə salmasını xahiş edə bilər

Tehrana artan təhlükə İrəvanda təşviş yaradıb

"İrana ən azı informasiya əməliyyatları vasitəsilə təzyiqlər kəskin şəkildə artır". Ermənistan Milli Məclisinin "Sərəfim var" fraksiyasının katibi Tigran Abramyan belə deyib. Onun sözlərinə görə, bu, ABŞ-ın İrana sövdələşmə təklif etdiyi və bu sövdələşmə üzrə razılığa gələ bilməmək zəminində müharibə təhlükəsinin gündəmə gətirildiyi bəyanatları fonunda baş verir.

"Xüsusilə də bu sahədə mütəxəssis olmadığımıza görə mənim İrandakı daxili motivləri və vəziyyəti dərinlən təhlil etmək həvəsim yoxdur. Amma adı gözlə aydın görünür ki, əvvəldən sərt anti-İran mövqedə dayanan ABŞ Prezidenti öz ictimai sözləri və davranışı ilə bölgəmizdə böyük partlayışa səbəb ola biləcək böyük mərc gəlib. Mən bir daha göstərməkdən çəkinməyəcəyəm ki, İrana iqtisadi zərbdən bir-başqa təhlükəsizliyə zərbdən qədər istənilən hücum Ermənistanı və onun ətraf mühitinə çoxqatlı təsir göstərəcək, Ermənistanın başı üzərindən asılı olan və yavaş təsir göstərən müxtəlif təhdidləri sürətləndirəcək", - Abramyan bildirib.

İranın Ermənistandakı səfiri danışdı

"Biz Azərbaycanla mövcud əlaqələrimizdən istifadə edərək regionda sülhün bərqərar olması üçün hər şeyi edirik.

Bunu aprelin 3-də İranın Ermənistandakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Mehdi Sobhani jurnalistlərə bildirib. O qeyd edib ki, İran regionda militarizasiyaya qarşıdır. Səfir əlavə edib ki, Tehran hadisələri diqqətlə izləyir.

"Bizim Azərbaycanla yaxşı münasibətlərimiz var, Azərbaycan bizim qonşumuzdur", - deyə o əmin edib.

Bu arada isə İran prezidenti Məsud Pezeşkianın bu ay Azərbaycana səfər edəcəyi haqda informasiyalar yayılıb. Bu, onun dövlət başçısı kimi ölkəmizə ilk rəsmi səfəri olacaq. Bundan əvvəl hər iki ölkə prezidentinin xarici siyasət məsələləri üzrə köməkçiləri - Mehdi Sənai və Hikmət Hacıyev qarşılıqlı səfərlər ediblər. Bundan əlavə, hər iki prezident Novruz və Ramazan bayramları münasibəti ilə telefon danışığı da aparıblar. Yeri gəlmişkən, xatırladaq ki, Pezeşkian 2024-cü ilin noyabrında Bakıda keçirilən iqlim konfransına gəlmədi.

"The Daily Express"-in yazısından da aydın olur ki, İranla yeni nüvə sazişi ilə bağlı razılaşma əldə olunmasa, bölgədə müharibə riski daha da artacaq. İran hökuməti bu təhdidlərin reallaşacağı təqdirdə cavab tədbirləri görəcəyini açıq şəkildə bildir-məyə çalışır. Həmçinin Tehran artan təhlükə fonunda Rusiya və Çinlə əlaqələrini gücləndirməyə çalışır.

Tehran bəyan edir ki, ABŞ İrana dəqiq hava zərbələri endirərsə, İranın da İraq, Bəhreyn, Küveyt, Qətər və BƏƏ də daxil olmaqla, körfəzdəki Amerika bazalarına zərbələr vurmaq imkanı möv-

de İranla kömək edəcəyi bildirilir. Rəsmi Tehran gözlənilən hərbi müdaxiləyə qarşı daha geniş koalisiya formalaşdırmaq və mümkün olarsa, əməliyyatlar başlamamış onun qarşısını almağı hədəfləyir. Buna görə də prezident Məsud Pezeşkianın Azərbaycana gözlənilən səfərinin məqsədi haqqında danışmaq mümkündür".

Ekspert qeyd etdi ki, rəsmi Tehran həmişə Azərbaycanın İsrailə yaxın münasibətlərindən narahat olduğunu və bu əlaqələrin ona qarşı yönəli biləcəyindən şübhələndiyini bəyan edir: "Hətta İran bir neçə dəfə İsrailin casus şəbəkələrinin guya ölkəmizdə yerləşdirilməsi ilə bağlı əsassız informasiyalar da yaymışdı. Azərbaycan dəfələrlə öz rəsmi mövqeyini ifadə edib. Ölkəmiz heç bir münasibətdə tərəf olmaq niyyətində deyil. İranda bizim çoxmilyonlu soydaşlarımız yaşayır. Bizim onlarla mədəni əlaqələrin inkişafına ehtiyacımız var. İnsanlar cənubda yaşayan qohumları ilə heç bir maneə olmadan əlaqə saxlamaq, sərbəst gedə-gəlir etmək istəyirlər. Lakin İran tərəfi üçüncü tərəfin yalanlarını əsasında Azərbaycanla münasibətlərini tənzimləyə bilmir. Halbuki Pezeşkian də Çinin ABŞ-ın hücumlarına qarşı müqavimət göstərmək-

ən yaxın qonşusu ilə ciddi təmaslara üstünlük verməli idi. İran bizdən uzaq qaldıqca səhv məlumatlar əsasında doğru olmayan qərarlar alır".

Növbəti mərhələdə İran-Azərbaycan münasibətlərinin hansı məcraya düşəcəyi, hansı istiqamətə yönələcəyi də cəmiyyətdə maraq doğurur.

Bakı-xeber.com-a açıqlamasında politoloq Əli Orucov bildirib ki, İran-Amerika qarşıdurmasının təhlükəli fazaya qədəm qoyması region üçün də həyəcanlı durum yaradır: "Xüsusən də Azərbaycan risk altına düşür. İran bəyan edib ki, cavab zərbələrini Birləşmiş Ştatların strateji əhəmiyyət kəsb edən obyektlərinə endirəcək. Belə olan halda Sanqaçal neft terminalı və BTC neft boru xətti hədəf halına gəlir. Digər tərəfdən, İran müharibəyə cəlb edilərsə, Azərbaycan qaçqın axını ilə üzbeüz qalar ki, bu da humanitar böhrana yol açar.

Eyni zamanda yaranacaq iqtisadi problemləri də nəzərə almaq lazımdır. Azərbaycan İranın ticarət tərəfdaşı olan ölkələr sıralamasında ilk yerdədir. Ona görə də Azərbaycan üçün İrana hər hansı hərbi müdaxilə sırf etmir və bunun verəcəyi fəsadları anlayır. Bakının xarici siyasət

kursu mehriban qonşuluq və əməkdaşlıq üzərində qurulub. İrandan da eynisini gözləyirik. İran Prezidenti M. Pezeşkianın Azərbaycana gözlənilən səfərinin də əsasən təhlükəsizliklə bağlı olacağı şübhə doğurmur.

Qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycanın dünya siya-

sətində mövqeyinə hörmət qoyulur və səsi eşidilir. Bakının regional və beynəlxalq nüfuzundan İrana gözlənilən hərbi müdaxiləni önlemek və diplomatik səyləri işə salmaq da xahiş oluna bilər".

Qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycanın dünya siya-

Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"

492 musiqi müəllimi üçün son akkord

Attestasiyadan keçməyənlərin taleyi necə olacaq?

Hazırda ölkəmizdə 237 musiqi və incəsənət məktəbində 60 minə yaxın şagird təhsil alır, bu məktəblərdə 13 mindən çox müəllim fəaliyyət göstərir. Fevralın sonunda musiqi məktəblərində fəaliyyət göstərən müəllimlərin attestasiyası aparılıb. Proses ilk olaraq Bakı, Abşeron və Sumqayıt şəhərlərində fəaliyyət göstərən musiqi və incəsənət məktəblərini əhatə edib.

Sosial şəbəkələrdə, bir və musiqi nəzəriyyəsi müəllimi əhatə edib. Attestasiya prosesinin şəffaf təşkili, qiymətləndirmənin obyektiv aparılması məqsədilə peşəkar ekspertlər cəlb olunmaqla hər biri 5 nəfərdən ibarət 10 komissiya yaradılıb. Komissiyaların tərkibinə Ü.Hacıbəyli adına Bakı Musiqi Akademiyası, Azərbaycan Milli Konservatoriyası, Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universiteti və Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin 20-yə yaxın professor və dosenti, eləcə də Azərbaycan Milli Konservatoriyası tərkibində Musiqi Kollecinin, ixtisaslaşmış musiqi və incəsənət məktəblərinin təcrübəli müəllimləri daxildir.

Suraxanı rayonu 3 saylı Musiqi Məktəbinin müəllimi Qənimə Rəhimova bildirir ki, kurslara göndərilmədən, ikinci şans verilmədən müəllimləri kütləvi şəkildə işdən uzaqlaşdırırlar: "Təxminən 700 müəllim həmin attestasiya imtahanında iştirak edib. Onlardan yalnız 50 müəllim güzəştli şərtlərlə imtahanı keçib. Bu hələ Bakı, Xırdalan, Sumqayıt şəhəri üzrə fortepiano şöbəsinin imtahanı idi. Aprel ayında xalq çalğı alətləri üzrə attestasiya imtahanı başlayacaq. Görün nə qədər adam kəsiləcək. 63 yaşım var, 33 ildir ki, dərs deyirəm. Bundan sonra gedim harada işləyim, necə dolanım. Orta məktəblərdə imtahan olanda kəsilən müəllimlərə ikinci imtahan şansı verildi, bizi işdən çıxarırlar. Qabiliyyət və test imtahanları olmalı idi. Bizi ard-arda iki imtahana saldılar. Əvvəlcə qabiliyyət, ardından isə şifahi imtahan verdik. İmtahan elə bir şeydir ki, stress keçirirsən, həyəcanlanırsan. 45 il dərs deyən, ali məktəbi qırmızı diplomla bitirən, konkurslara şagird hazırlaşdırıran müəllimə necə kəsilə bilər? Əlbəttə ki, burada həyəcan böyük rol oynayıb. İmtahandan keçə bilməyən müəllimlər işdən çıxarırlar. Niyə bizə ikinci şans verilmir? Müəllim qabiliyyət imtahanından keçib, sorğu-sual hissəsində özlərini itiriblər. Yüzlərlə müəllim işini itirmək təhlükəsi ilə üz-üzə qalıb. Bizə "sən yararsızsan" deyib işdən uzaqlaşdırırlar".

492 müəllim attestasiya komissiyalarının qiymətləndirməsinə əsasən tutduğu vəzifəyə uyğun hesab edilməyib. Onlardan 107 nəfər attestasiya komissiyasının bütün üzvləri, 273 müəllim şansı verildi, bizi işdən çıxarırlar. Qabiliyyət və test imtahanları olmalı idi. Bizi ard-arda iki imtahana saldılar. Əvvəlcə qabiliyyət, ardından isə şifahi imtahan verdik. İmtahan elə bir şeydir ki, stress keçirirsən, həyəcanlanırsan. 45 il dərs deyən, ali məktəbi qırmızı diplomla bitirən, konkurslara şagird hazırlaşdırıran müəllimə necə kəsilə bilər? Əlbəttə ki, burada həyəcan böyük rol oynayıb. İmtahandan keçə bilməyən müəllimlər işdən çıxarırlar. Niyə bizə ikinci şans verilmir? Müəllim qabiliyyət imtahanından keçib, sorğu-sual hissəsində özlərini itiriblər. Yüzlərlə müəllim işini itirmək təhlükəsi ilə üz-üzə qalıb. Bizə "sən yararsızsan" deyib işdən uzaqlaşdırırlar".

Tutduğu vəzifəyə uyğun hesab edilməyən yaşı 60-dan yuxarı olan, eləcə də bir sıra ağır xəstəliyi olan müəllimlərin alternativ iş imkanlarının araşdırılması məqsədilə aidiyyəti regional mədəniyyət idarələrində komissiyalar yaradılacaq.

Attestasiyada tutduğu vəzifəyə uyğun hesab edilməyən təhsilverənlərin musiqi və incəsənət məktəblərinə müəllimlərin işə qəbulu üzrə müsabiqədə iştirak etmək hüququ var.

Mədəniyyət Nazirliyi sistemindəki musiqi, incəsənət məktəb və mərkəzlərində çalışan müəllimlərin attestasiya prosesi davam edir. 2025-2026-cı illərdə bütün ixtisaslar üzrə müəllimlərin attestasiyasının keçirilməsi

nəzərdə tutulub.

Mövzu ilə bağlı təhsil eksperti Kamran Əsədov "Yeni Müsavat"a danışdı: "Təhsil haqqında" Qanunun 30-cu maddəsinə əsasən, pedaqoji fəaliyyətlə məşğul olan şəxslərin mütəmadi olaraq attestasiyadan keçməsi və onların peşəkarlıq səviyyəsinin qiymətləndirilməsi qanuni əsaslara malikdir. Bu, təhsilin keyfiyyətinin yüksəldilməsi məqsədilə həyata keçirilən bir mexanizmdir. Lakin burada vacib olan məqam bu prosesin obyektiv, şəffaf və mərhələli şəkildə həyata keçirilməsidir.

Sosial şəbəkələrdən izlədiyimə görə müəllimlərə təkrar imtahan imkanı verilmədən birbaşa işdən azad edilmələri, onlara bacarıqlarını artırmaq üçün kursların təklif edilməməsi ciddi suallar doğurur. Məsələn, Suraxanı rayonu 3 saylı Musiqi Məktəbinin müəllimi Qənimə Rəhimova bildirir ki, ikinci şans təqdim edilmədən birbaşa "peşəyə yararsız" damğası vurularaq işdən uzaqlaşdırılıblar. Bu isə həm pedaqoji etika, həm də insan hüquqları baxımından mübahisəli yanaşmadır".

Ekspert deyib ki, Elm və Təhsil Nazirliyinin keçirdiyi attestasiyalar ümumtəhsil məktəblərində çalışan müəllimlər üçün tətbiq olunan təcrübəyə

əsaslınsa da, musiqi və incəsənət sahəsində çalışan müəllimlərin fəaliyyəti çox zaman fərqli və yaradıcılıq yönümlü olur: "Bu səbəbdən, onların qiymətləndirilməsi üçün yalnız test imtahanı və ya nəzəri bilik yoxlaması kifayət deyil. Onların praktik bacarıqları, musiqi ifaçılığı, pedaqoji yanaşmaları və şagirdlərə təsiri də nəzərə alınmalıdır".

Ekspert qeyd edir ki, 492 nəfərin attestasiyadan keçməməsi, bu qədər geniş miqyasda "uyğun deyil" qərarının verilməsi həm də qiymətləndirmə mexanizminin yenidən nəzərdən keçirilməsini zəruri edir: "Çünki bu qədər geniş rəqəmlə bağlı nəticə ya müəllimlərin hazırlıqsızlığını, ya da qiymətləndirmə meyarlarının qeyri-adekvatlığını göstərir. Müasir təhsil sistemlərində - xüsusilə Finlandiya, Estoniya və Almaniyada - müəllimlər attestasiyadan keçmədikdə birbaşa işdən çıxarılmır, əksinə, onlara təlim, mentorluq və dəstək proqramları təklif edilir. Məqsəd həmin şəxsi cəzalandırmaq yox, inkişaf etdirmək və təhsilə yenidən qazandırmaqdır.

Bu baxımdan, Azərbaycanın musiqi müəllimlərinə də eyni yanaşmanın tətbiq olunması gözləniləndir. Əgər həmin müəllimlərin müəyyən sahələrdə çatış-

Tələbə oxumaq istəmirsə, qovulsun?

"Əgər tələbə oxumaq istəmirsə, universitet onun məzun olmasına imkan verməməlidir". Bunu elm və təhsil nazirinin müşaviri Nicat Məmmədli İTV-nin "Sabaha saxlamaq" proqramında səsləndirib.

Onun sözlərinə görə, Azərbaycanda belə bir fikir formalaşmış ki, tələbə mütləq universiteti bitirməlidir. Halbuki dünyada universitetlərdə qəbul olan tələbələrin ən azı 30 faizi məzun ola bilmir. Azərbaycanda isə bu göstərici cəmi 2-3 faizdir.

"Universitet selektiv yer deyil. O, öz tələbəsini əmək bazarına buraxmaq üçün seleksiyadan keçirmir. Tələbə universitetə daxil olubsa, onun məktəbi bitirməsi üçün çalışılır. Amma tələbə əmək bazarı üçün və ya ümumiyyətlə, oxumaq üçün yararlı deyilsə, universitet onu sıxışdırıb aradan çıxarmalıdır", - deyir Nicat Məmmədli vurğulayıb.

İş yerini dəyişmək istəyən müəllimlərdən ərizə qəbulu başladı

Dövlət ümumi təhsil müəssisələrində müddətsiz müqavilə ilə işləyən müəllimlərin iş yerinin dəyişdirilməsi müsabiqəsi üzrə elektron ərizələrin qəbulu 4-10 aprel tarixlərində keçiriləcək.

Qeyd edək ki, vakansiya seçimi zamanı ilkin olaraq şəhid ailələrinin üzvlərinə vakant yer seçmək imkanı veriləcək.

Həmçinin dövlət ümumi təhsil müəssisələrində çalışan müəllimlərin iş yerinin dəyişdirilməsi Bakı, Sumqayıt şəhərləri və Abşeron rayonu istisna olmaqla, həyata keçiriləcək. İş yerini bu regionlara (Bakı, Sumqayıt şəhərləri və Abşeron rayonu) dəyişmək istəyən şəxslər müəllimlərin işə qəbulu üzrə müsabiqədə iştirak edərək yerdəyişmə edə bilərlər. Bakı, Sumqayıt şəhərləri və Abşeron rayonu üzrə müddətsiz əmək müqaviləsi əsasında müəllimlik fəaliyyətini davam etdirən şəxslər bütün ölkə üzrə yerdəyişmə etmək imkanına malik olacaqlar.

mazlıqları varsa, onlar üçün sonra təkrar qiymətləndirilmə aparıla bilərdi. Bu həm ədalətli yanaşma olar, həm də təhsil sisteminin inklüzivliyini və insan yönümlü olmasını sübut edərdi".

✉ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

Bu gün Bakıda Cənub Qaz Dəhlizi (SGC) Məşvərət Şurası çərçivəsində nazirlərin 11-ci iclası və Yaşıl Enerji Məşvərət Şurası çərçivəsində nazirlərin 3-cü iclası keçiriləcək. “Yeni Məşvərət” Energetika Nazirliyinə istinadən xəbər verir ki, toplantıya Azərbaycan və Avropa İttifaqı daxil olmaqla, 24 ölkə, 7 beynəlxalq maliyyə institutu və 42 enerji şirkəti qatılacaq. Tədbirdə nazirlər, nazir müavirləri və digər yüksək səviyyəli nümayəndələr iştirak edəcək.

Toplantı açılış sessiyasından sonra Nazirlər sessiyası, “Cənub Qaz Dəhlizi sessiyası: Cənub Qaz Dəhlizinin uğurlu istismarı, inkişafında tərəqqi və növbəti addımlar” və “Yaşıl enerji layihələri və yaşıl enerji dəhlizləri” üzrə plenar sessiyalarla davam edəcək.

Həmçinin Məşvərət Şurası çərçivəsində Azərbaycan, Türkiyə, Gürcüstan və Bolqarıstan arasında yaşıl enerjinin ötürülməsi və ticarəti üzrə 2-ci Nazirlər Görüşü, Xəzər-Qara Dəniz-Avropa Yaşıl Enerji Dəhlizi üzrə qeyri-rəsmi Rəhbər Komitə/Nazirlər Görüşü və Azərbaycan ilə Avropa İttifaqı arasında Dənizdə külək enerjisinin inkişafı üzrə Dəyirmi Masa keçiriləcək.

Tədbir çərçivəsində enerji sahəsində əməkdaşlıq üzrə sənədlərin imzalanması nəzərdə tutulur.

Tədbirin sonunda Cənub Qaz Dəhlizi Məşvərət Şurası çərçivəsində nazirlərin 11-ci və Yaşıl Enerji Məşvərət Şurası çərçivəsində nazirlərin 3-cü iclaslarının yekunlarına dair mətbuat konfransı keçiriləcək.

Qeyd edək ki, SGC Məşvərət Şurası çərçivəsində nazirlərin görüşləri 2015-ci ildən bəri hər il fevral ayında keçirilirdi, ötən il ilk dəfə bu tədbirlər mart ayında baş tutdu.

Bu il tədbirdə ABŞ-ı Dövlət Departamentinin Enerji Resursları Bürosunun baş məsləhətçisi Erik Ceykobs təmsil edəcək. O, artıq Bakıya gəlib. Bildirilib ki, Erik Ceykobs səfəri zamanı hökumət rəsmiləri, enerji sektorundakı liderlər və sahə mütəxəssisləri ilə görüşəcək, enerji təhlükəsizliyinin əhəmiyyətini müzakirə edəcək, ABŞ-ın enerji liderliyini vurğulayacaq və hər iki ölkə üçün enerji bolluğu və daha böyük rifahı ortaya çıxarmaq üçün imkanları araşdıracaq. Erik Ceykobs eyni zamanda Cənub Qaz Dəhlizi Məşvərət Şurasının 11-ci Nazirlər Toplantısında açılış nitqi ilə çıxış edəcək.

SGC layihəsinə “Şahdəniz-2” layihəsi, Bakı-Gürcüstan-Türkiyə sərhədi Cənubi Qafqaz boru kəməri magistralının genişləndirilməsi, Türkiyənin şərq sərhədindən qərb sərhədinə qədər Trans-Anadolu Qaz Kəməri

Avropalı nazirlər qaza görə Azərbaycana toplaşır

Bu gün Bakıda Cənub Qaz Dəhlizi Məşvərət Şurasının iclası keçiriləcək

(TANAP) və Yunanıstan, Albaniya və İtaliyanın cənubunu birləşdirən Trans-Adriatik Qaz Kəməri (TAP) daxildir. Layihənin ümumi dəyəri 33 milyard ABŞ dolları təşkil edir. Azərbaycan qazının Avropaya ixracına 2020-ci il dekabrın 31-də başlanıb. 2021-ci ildə Avropaya ixrac 8,1 milyard kubmetr, 2022-ci ildə 11,4 milyard kubmetr, 2023-cü ildə təxminən 12 milyard kubmetr, 2024-cü ildə isə 12,9 milyard kubmetr təşkil edib. Hazırda Azərbaycan qazı 12 ölkəyə tədarük edilir.

Avropa İttifaqının açıqladığı məlumata görə, Azərbaycan Al üçün əsas və etibarlı enerji təchizatçısı olaraq qalmaqda davam edir. Avropa Komissiyası apreldə Bakıda Cənub Qaz Dəhlizi (CQD) və Yaşıl Enerji Məşvərət şuraları çərçivəsində nazirlərin iclaslarının yekunları üzrə bu əlaqələrin daha da güclənməsini gözləyir. Məlumatla görə, Al enerji keçidi və 2030-cu ilə qədər Rusiyanın qalığı yanacağından imtina edilməsini nəzərdə tutan “RePowerEU” proqramının məqsədlərini nəzərə alaraq, ittifaq ölkələrin tədarükün təhlükəsizliyinin gücləndirilməsində Azərbaycanla əməkdaşlığın davam etdirilməsinə ümid edir.

Məlumatda həmçinin qeyd edilib ki, birlik Azərbaycanla Strateji Tərəfdaşlıq Sazişinin həyata keçirilməsini davam etdirir, CQD-nin ötürmə qabiliyyətinin iki dəfə artı-

nlması üçün lazım olan əsas qaz infrastrukturunu layihələrinin müəyyənləşdirilməsi və müzakirəsində fəal iştirak edir: “Eyni zamanda müzakirələrimiz “REPowerEU” proqramı çərçivəsindəki məqsədlərimizə uyğun olaraq, təmiz enerjiyə əsaslanan bərpa olunan enerjiyə keçidi təmin edəcək yeni regional yaşıl enerji dəhlizlərinin inkişafına yönəlib” (Report).

Qeyd edək ki, SGC MŞ nazirlərinin bu dəfəki toplantısı çox ziddiyyətli, global ticarətdə radikal dəyişikliklərin əsasının qoyulduğu bir dövrə təsadüf edir. ABŞ Prezidenti Donald Trampın Avropa İttifaqından idxal olunan bütün mallara 20 faiz, ayrıca avtomobillərə 25 faiz idxal rüsumu tətbiq etməsinin iki böyük iqtisadi mərkəz arasında mülayim olmayan gərginliklərə gətirib çıxaracağı gözlənilir. Al ABŞ-ın təriflərinə qarşılıq vermək üçün cavab addımlarını hazırlamaqdadır. Münasibətlərin gərginləşməsi Avropanın ABŞ-dan maye qaz alışıların da azalma ehtimalını gətirdikcə artırır. Nəzərə alsaq ki, bu qış Al yeraltı anbarlarını son 5 ildə ən aşağı həddə qədər boşaldıb, Rusiyadan Ukrayna üzərindən qaz nəqlini dayandırıb, onda ABŞ-la münasibətlərdəki gərginlik fonunda anbarların doldurulması üçün Azərbaycan qazına ehtiyacın daha yüksək həddə çatacağını gözləmək

olar.

Avropa İttifaqının Statistika İdarəsinin - “Eurostat”ın məlumatına görə, ötən il Azərbaycandan ittifaq ölkələrinə 11 milyard 604 milyon kubmetr qaz çatdırılıb. Bu qazın dəyəri 4,35 milyard avro təşkil edib. Bu isə o deməkdir ki, Azərbaycan 2024-cü ildə Avropa İttifaqına 1000 kubmetr qazı orta hesabla 375 avroya satıb. Bu ilin ilk 3 ayında Avropada soyuq havalar, külək enerjisi istehsalının azalması fonunda qaz qiymətlərində ciddi artım baş verib. Niderlandın TTF qaz qovşağında təhvil verilmək şərti ilə satılan mavi yanacağın hər 1000 kubmetrinin qiyməti cari ilin yanvarında 517 dollar, fevralda 542 dollar, martda 473 dollar təşkil edib. Yeni birinci rübdə orta qiymət 509 dollardan yuxarı olub.

Azərbaycanın cari il üçün dövlət büdcəsində isə qazın min kubmetrinin orta ixrac qiyməti 242 dollar səviyyəsində proqnozlaşdırılıb.

Energetika naziri Pərviz Şahbazovun X sosial şəbəkəsindəki hesabında yazdığına görə, indiyə qədər Trans-Adriatik boru kəməri (TAP) vasitəsilə Avropaya 45 milyard kubmetrdən çox qaz tədarük edilib: “TAP-ın icraçı direktoru Luka Skyepati ilə sərfəli, etibarlı və dayanıqlı enerji təchizatında Cənub Qaz Dəhlizinin strateji rolu, TAP boru kəmərinin geniş-

ləndirilməsi, eləcə də metan emissiyalarının azaldılması məsələlərini müzakirə etdik. İndiyə qədər TAP vasitəsilə Avropaya 45 milyard kubmetrdən çox qaz tədarük edilib”.

Al-də aprelin 3-dən anbarların doldurulmasına başlanmalıydı. Lakin havaların soyuqlaşması fonunda xalis doldurulmaya hələlik başlanmayıb. Arxada qalan qış dövründə - yanvar-mart aylarında terminallardan Avropa qaz nəqli sistemində maye qaz tədarükü təxminən 34 milyard kubmetr təşkil edib. Bu, 2024-cü ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 9,6 faiz çoxdur. Gözləntilərə əsasən Avropanın belə LNG alışı yay boyu davam edə bilər, çünki regionun yeraltı anbarları son 4 ilin ən sərt qışında çox boşalıb. Martın sonuna Avropada yeraltı anbarlardakı qaz ehtiyatları 33,59 faizə qədər azalıb. Bu, son beş ildəki orta göstəricidən (44,92 faiz) 11,33 faiz bəndi aşağıdır.

2025-ci ildə anbarlardan qazın çıxarılması Avropada qaz istehlakı mənbələri arasında payına görə birinci yerdədir - 36,6 faiz. İkinci yerdə 28,5 faiz payla LNG tədarükü, üçüncü yerdə 19 faizlə Şimal dənizindən (əsasən Norveç qazı) tədarüklər gəlir. Birinci rübdə Avropanın qaz təchizatında Şərqdən tədarük (Rusiya qazı, Ukraynadan qaz tədarükü, həmçinin Ukraynanın yeraltı qaz anbarlarından Avropa şirkətləri tərəfindən qazın çıxarılması) cəmi 4,7 faiz təşkil edib. Şimali Afrikadan qaz tədarükü 7,2 faiz, Böyük Britaniyadan 1,6 faiz təşkil edib.

Al boru kəməri ilə qaz idxalı fevralda 11,2 milyard kubmetr təşkil edib. Bu, yanvar ayı ilə müqayisədə 6 faiz azdır. Ümumilikdə, yanvar-fevral aylarında Al-yə boru kəməri qazının tədarükü 10 faiz azalaraq 23 milyard kubmetr təşkil edib. Bu, əsasən Rusiya qazının Ukrayna ərazisindən tranzitinin dayandırılması, eləcə də Norveçdən tədarükün azal-

ması ilə əlaqədar olub.

Avropada qaza tələbatın artması fonunda CQD-nin genişləndirilməsi məsələsində irəliləyişlərin əldə olunması ehtimalı artır.

Enerji məsələləri üzrə ekspert İlham Şabanın “Yeni Məşvərət”ə dediyinə görə, CQD Məşvərət Şurasının bu dəfəki iclasında da Azərbaycan qazının Avropaya çatdırılmasında stabilizasiya, ixrac coğrafiyasının genişləndirilməsi, Avropadakı təchizat şəbəkəsinin təkmilləşdirilməsi, interkonnektorlar vasitəsilə əlaqələndirilməsi kimi məsələlər müzakirə olunacaq: “Cənub Qaz Dəhlizinin genişləndirilməsi məsələsi yəqin ki, müzakirə olunmayacaq. Çünki artıq dəhlizin hər iki komponenti təxminən 10 faiz səhmdar şirkətlərin yatırımları ilə genişləndirilib. Biz bunu Avropaya qaz nəqli həcmələrindən də görürük. Bu, TAP-da da, TANAP-da da aydın görünür. Bundan sonrakı dövrdə Avropa Komissiyası dəhlizin genişləndirilməsinə nə güzəştli kredit ayırmaq, nə də şirkətlərə müvafiq yatırımlar üçün icazələr vermək niyyətində deyil. Azərbaycandan Avropaya nəqlin CQD-dən kənar yollarla artırılmasına da başlanıb. Söhbət Türkiyə üzərindən Bolqarıstan vasitəsilə nəqldən gedir. SOCAR-la BOTAŞ arasında imzalanan müqavilə əsasında artıq bu prosesə start verilib. Yeni bizim artıq Avropaya diversifikasiya olunmuş ixrac sistemimiz formalaşıb. Bundan irəli gediləcəyi gözlənilir”.

Ekspertə görə, Məşvərət Şurası nazirlərinin 11-ci görüşündə əlavə hansısa məsələlərin müzakirəsi real deyil: “2015-ci ildə ilk iclas keçiriləndə dəhlizin vaxtında istifadəyə verilməsi məsələsi aktual idi. Bu iş vaxtında icra olundu və bizim hasil etdiyimiz qaz həcmələrini ixrac etmək üçün infrastruktur və bazar problemimiz yoxdur. Buna ancaq ki, sevinmək olar”.

□ **Dünya SAKIT, “Yeni Məşvərət”**

Bir grup taksi sürücüsü aprelin 2-də fəaliyyətlərini dayandıracaqlarını bəyan etsələr də, onların etirazları baş tutmayıb. Taksilər adi qaydada fəaliyyətlərini davam etdiriblər. Minlərlə taksi sürücüsünün tətillərinə elan edəcəyini açıqlayan Taksi Sürücüləri Birliyinin rəhbəri Elşad Eldarov da TikTok hesabından müraciət edərək aksiyanın ləğv olunduğunu bildirib: “Bu aksiyanı etməyimiz bir az səhv addım oldu. Rəsmi qaydada müraciət etdik və dövlət tərəfindən bu məsələlərə baxılacaq. Yaxın zamanda cavab veriləcəyinə inanırıq. Hər kəs işinə çıxsın, çörək pulunu qazansın. İnanıram ki, bu işlər həllini tapacaq”.

Qeyd edək ki, sürücülərin sayının artırılmasını, lərlə Azərbaycan Yerüstü Taksiləri Sürücüləri Avtobus Nəqliyyat Agentliyi arasındakı zolaqlarından istifadə et-

Taksilərin baş tutmayan “tətili”

Yeni qaydalar sahibkarların işinə yaradı, sürücülərlə sərnişinlərin narazılığı isə günü-gündən artır

da narazılıq Nazirlər Kabinetinin “Avtomobil nəqliyyatı ilə müntəzəm şəhərdaxili (rayondaxili), şəhərlərarası (rayonlararası) və beynəlxalq marşrutlar üzrə sərnişin daşımalarına daşıyıcıların cəlb olunmasına dair müsabiqənin keçirilməsi Qaydası”na etdiyi dəyişiklikdən sonra dərinləşib. Bu dəyişikliklər sürücülər, operatorlar qarşısında tələbləri sərtləşdirir. Məhz yeni tələblərə cavab olaraq sürücülər taksi dayanacaqları-

məyə icazə verilməsini (avtobus zolağına daxil olub 2-3 dəqiqə ərzində sərnişin götürməyə və düşürməyə icazə verilməsini), minimum qiymətə maksimum məsafə həddinin müəyyənləşdirilməsini istəyirlər.

Nəzərə çatdıraq ki, qüvvədə olan qaydalara görə, taksi sürücüləri avtobus zolağında sərnişin mindirib-düşürdükdə 100 manat, avtobus zolağının yanında sərnişin mindirib-düşürdükdə isə 80 manat məbləğin-

də cərimə olunurlar. Sürücülərin minimum qiymətə maksimum məsafə həddinin müəyyənləşdirilməsi ilə bağlı tələblərinə gəlincə, ötən ildən qiymətlərdə kifayət qədər dəyişiklik var. Taksi üçün nəzərdə tutulmuş mobil proqramlara nəzər yetirsək, əvvəllər 1,50 AZN-dən başlayan qiymətlər 2,60 AZN-dir. Qiymətlərin bahalaşması taksidən istifadə edənlərin sayının azalmasına gətirib çıxarıb.

Rəsmi statistikaya görə,

bu ilin yanvar-fevral aylarında taksi xidmətlərindən 11 milyon 816,7 min sərnişin istifadə edib. Belə ki, avtomobil nəqliyyatında 271,8 milyon sərnişin daşınıbsa, bunun cəmi 4,3 faizi minik taksilərinin payına düşüb.

Nəqliyyat sahəsi üzrə mütəxəssis Adil Nəbiyev “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, sürücülərin narazılığı haqlıdır. Ekspert hesab edir ki, yeni qaydalar tətbiq olunarkən həm sürücüləri, həm də sərnişinləri nəzərə almaq lazımdır: “Etirazlar anlaşılmalıdır. Taksi sürücülərini günlərlə imtahanlara cəlb etdilər, 400 manata yaxın ödəniş aldılar, nəticədə sürücülərin qazancı artmadı, əksinə, xərcləri daha da çoxaldı. Bunun nəticəsidir ki, sürücülər icarə haqqını ödəyə bilmək üçün gecə-gündüz işləməli olurlar. Əvvəllər 10-15 manat icarə haqqı verirdilərsə, indi bu məbləğ 25-30 manata qalxıb. Nəticədə taksi sürücüsünün aylıq qazancı 500-1000 manat daha az olur. Taksilərdə yeni avto-

mobillərin istismar olunması yaxşı haldır, avtomobil parkı yeniləndi, amma qazancı çıxan ancaq sahibkarlar oldu. Pulu olan bir neçə avtomobil alıb icarəyə verib, daha çox pul qazandı. Sərnişinlər üçün yeganə ümumi məqam nisbətən yeni avtomobillərdə səfər etmək imkanındır. Taksidən istifadə edən sərnişinlərin əksəriyyətində çamadan, yaxud başqa yük olur. Ağır çantalarla çox hərəkət etmək mümkün olmur. Bu məqam nəzərə alınmalı, taksilərin birbaşa ünvana yaxınlaşmasına şərait yaratmaq lazımdır”.

Ekspertin sözlərinə görə, avtomobil yollarındakı yeni islahatlar da kifayət qədər problem yaradır: “Avtobus, velosiped zolaqları şəhərin lazım olan və olmayan yerlərində salındığı, dayanma-durma ilə bağlı yeni qaydalarla bağlı cərimələr artdığı üçün sürücülərə problemlər yaradır. Mobil tətbiqlərdə taksi sürücülərinin sərnişin mindirib-düşürməsi üçün icazə

verilən yerlərlə bağlı tənzimləmələr etmək olar, amma xüsusi vəziyyətlərdə və məkanlarda sərnişinlərin istədiyi yerdən minib-düşməsi üçün şərait yaratmaq lazımdır. Rusiyada yolüstü taksilərdən hələ də istifadə olunur. Hesab edirəm ki, bunu tamamilə ləğv etmək düzgün deyil, çünki aztəminatlı şəxslər bunun sayəsində əlavə qazanc əldə edə bilirlər. Hazırda isə vəziyyəti qəlizləşdiriblər. Taksilərin fəaliyyəti göstərmək üçün günlərlə imtahanlara iştirak etmək lazımdır. Onu da qeyd edək ki, dərslərin çoxu formal xarakter daşıyır. Avtomobil idarə etməyi bacaranları imtahana cəlb etməyə ehtiyac yoxdur. Hər taksi şirkəti öz sürücülərinə lazımi təlimatları verir. Sürücülərin qazancı azaldığı üçün etirazların olması normaldır. Digər ölkələrdə də belə narazılıqlar olur, məsələn, yük maşınları normal maaş ala bilməyəndə etiraz aksiyaları təşkil edirlər”.

□ **Nigar HƏSƏNLİ,**
“Yeni Müsavat”

Axtarılan bir neçə milyon dolları “Şlyapa Zahid” gizlədib?

Zahid Niftəliyevin məhkəməsində mənimsənilən milyonların kimlərin cibinə getdiyi hələ də müəyyən edilə bilmir

Müdafiə Nazirliyinin Daxili Təhlükəsizlik, həmçinin Təhsil-tədris və Elmi Tədqiqatlar İdarəsinin sabiq baş zabiti, 42 milyonluq mənimsəmədə ittiham olunan Zahid Niftəliyevin (“Şlyapa Zahid”) cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi davam etdirilib.

APA xəbər verir ki, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində hakim Novruz Kərimovun sədrliyi ilə keçirilən prosesdə “R.S” ti-kinti şirkətinin ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin rəhbəri Yalçın Ələkbərov ifadə verib. O, ifadəsində bildirib ki, 10 il öncə təşkil olunan tenderdə qalib gəliblər və müqavilə bağlayıblar: “Şirkətimiz tikinti şirkətidir. Müqavilə əsasında Müdafiə Nazirliyinin hərbi hissəsində yataqxanaya tikdik. Lakin bunun qarşılığında bizə 440 min ma-

nat pul ödənilirdi. Pulumuzun qalan hissəsini gücləndirdik. Bununla bağlı baş nazirin müavininin qəbulunda olduq. Sonra məhkəməyə müraciət etdik və qalib gəldik. Bizə 2 milyon dollar ödənilirdi. Mən təqsirləndirilən şəxsi tanıyıram,

onu internetdə görmüşəm. Şirkət rəhbəri H.L. isə İngiltərədə yaşayır. Bu ay Azərbaycana gəlməsi gözlənilir”.

Şahidin ibtidai istintaqa verdiyi ifadə elan olunub.

Şahid istintaqa ifadəsində bildirib ki, müqavilə 7

milyon dollar dəyərində olub və onlar Goranda hərbi hissədə yataqxana tikiblər. Daha sonra təqsirləndirilən şəxsin vəkili məhkəməyə vəsatət verib.

Vəkil bildirib ki, Zahid Niftəliyev 14 aprel 2015-ci ildə “AtaBank”ın inzibati bi-

nasında olub: “Onu ora kim göndərib? Mahir Rəfiyev? Həmin ərafədə 682 min və 625 min manat faiz borcu ödənilib. Mən 2015-ci il 14 aprel, 15 iyul, 3 dekabr, 2016-cı il 25 fevral, 7 mart, 15 iyun, 24 iyun, 30 iyul, 22-27-29 dekabr tarixlərində telefon danışqlarının edilməsi üçün “Azercell” MMC-yə sorğu verilməsini xahiş edirəm”.

Vəsatətin növbəti prosesdə müzakirə olunacağı bildirilib.

Proses mayın 7-də davam etdiriləcək.

Qeyd edək ki, Zahid Niftəliyev rüşvət almaqda ittiham olunaraq bir müddət əvvəl həbs olunub. Ona Tərtər Hərbi Məhkəməsinin hökmü ilə şərti cəza verilib, azadlığa buraxılıb. Daha sonra o, Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin (DTX) İstintaq baş idarəsi tərəfindən həbs edilib.

İstintaq dövründə Gəncə Apelyasiya Məhkəməsi prokurorluğun Tərtər Hərbi Məhkəməsinin hökmü ilə bağlı protestini təmin edib. Z.Niftəliyev vəzifə saxta-
karlığı və külli miqdarda rüşvət almaqda təqsirli bili-

nərek 8 il 6 ay müddətinə azadlıqdan məhrum edilib.

Bundan başqa, Z. Niftəliyev hazırda məhkəmədə araşdırılan cinayət işi üzrə öz adına formal şirkət açaraq “ATABank”dan götürülmüş 42 milyon manat kredit vəsaiti üzrə çıxarılmış məhkəmə qətnaməsini qərəzli olaraq icra etməməkdə ittiham olunur.

İttiham əsasən, Zahid Niftəliyev məqsədyönlü şəkildə həmin məbləğdə kredit almaq məqsədilə “Şahin-CO” adlı şirkət yaradıb, şirkət təsərrüfat və maliyyə vəziyyəti barədə “Ata Bank” ASC-yə saxta məlumatlar təqdim etməklə 2016-cı ildə 12 ay müddətinə 42 milyon 470 min 885 manat kredit alaraq xüsusilə külli miqdarda ziyan vurub. O, götürülmüş kreditin ləğv prosesində olan “Ata Bank” ASC-yə ödənilməsi ilə bağlı məhkəmə qətnamələrini qərəzli olaraq icra etməyib.

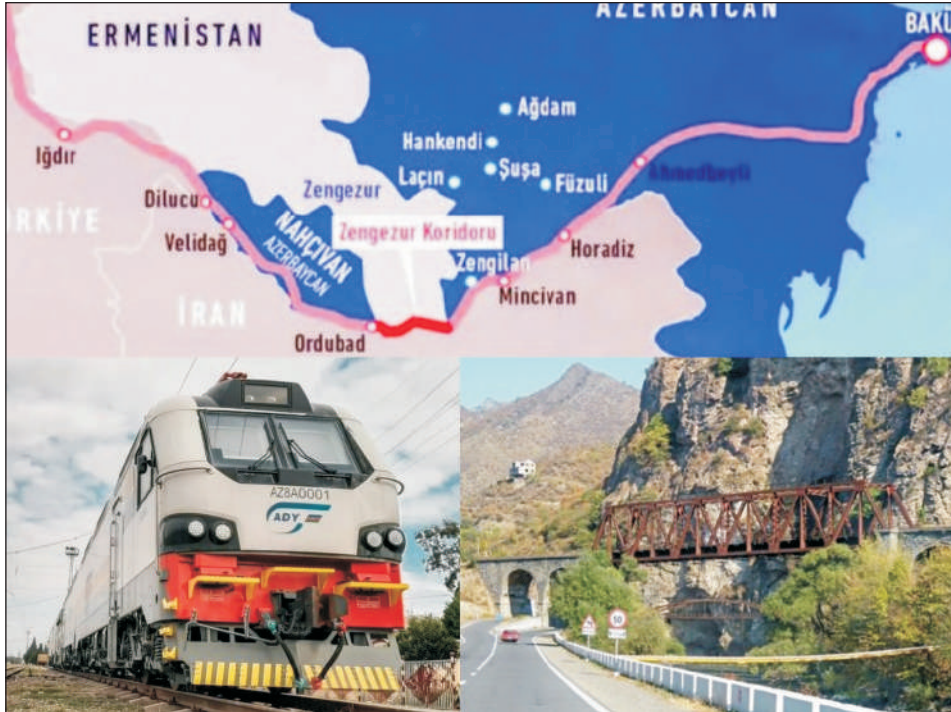
Onu da qeyd edək ki, xüsusilə külli miqdarda mənimsəmə cinayətində iştirakı araşdırılan digər şəxslərlə bağlı DTX-də cinayət işi ayrılıb.

Prezidenti İlham Əliyev aprelin 2-də Çin Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin üzvü, beynəlxalq əlaqələr şöbəsinin müdiri Lü Tzyançəonu qəbul edib. Dövlət başçısı Lü Tzyançəonun səfərinin ölkələrimiz arasında dostluq münasibətlərinin gələcəkdə də möhkəmlənməsi işinə xidmət edəcəyini ümidvarlığını bildirib.

Prezident İlham Əliyev ölkələrimiz arasında münasi-

Çin üçün “Zəngəzur səddi”

Pekində gözlənilən görüşlərdə dəhlizin açılması məsələsi əsas müzakirə mövzularından biri olacaq

bətlərin yaxşı inkişaf dinamikasının olduğunu və bir çox sahələri əhatə etdiyini deyib. Dövlətimizin başçısı vurğulayıb ki, ötən il Si Cinpinlə görüşünün nəticələrinə əsasən qəbul edilən “Azərbaycan Respublikası ilə Çin Xalq Respublikası arasında strateji tərəfdaşlığın qurulması haqqında Birgə Bəyannamə” dostluq, tərəfdaşlıq və əməkdaşlığımızın nümayişi olmaqla, qarşılıqlı fəaliyyətimizin səviyyəsini yüksəldib.

Azərbaycan Prezidenti gələcəkdə də ölkələrimiz arasında münasibətlərin uğurla inkişaf edəcəyinə əminliyini bildirib, siyasi, iqtisadi, nəqliyyat sahələrində əməkdaşlığın regionda təhlükəsizliyin və çoxtərəfli əməkdaşlığın möhkəmlənməsi işinə xidmət etdiyini vurğulayıb.

Azərbaycanın baş naziri Əli Əsədovla görüşdə Orta dəhlizin bütövlükdə Avrasiya, o cümlədən Cənubi Qafqaz ölkələri üçün əhəmiyyəti qeyd edilib, Zəngəzur dəhlizinin açılmasının Orta dəhlizin inkişafına təkan verəcəyi vurğulanıb.

“Azərbaycan-Çin strateji tərəfdaşlığı: Qlobal Cənubda konsolidasiya və əməkdaşlığın təşviqi” mövzusunda konfransda Lyu Cyançao Prezident İlham Əliyevin aprel ayında Çinə səfər edəcəyini bildirib. “Bu səfər çərçivəsində daha konkret layihələrlə bağlı qərarlar qəbul edəcəyik. Münasibətlərimizin dərinləşməsi üçün böyük potensial var”, - Lyu Cyançao deyib.

Zəngəzur dəhlizinin açılmasında maraqlı olan ölkələrdən biri də Çindir. Çünki adıçəkilən ölkənin “Bir kəmə, bir yol” adlı layihəsi var. Həmin layihənin bir hissəsi Azərbaycandan keçir.

Zəngəzur dəhlizinin açılması Çinin Avropa bazarına çıxması üçün yeni vasitədir. Ümumiyyətlə, dəhliz vasitəsilə yük daşımalarının artacağı gözlənilir. Çünki Rusiya ilə bağlı olan problemlərə görə “şimal dəhlizi” effektivliyini itirib. Ona görə prezidentin bu aya gözlənilən səfərində Zəngəzur dəhlizinin açılması məsələsi də əsas müzakirələrdən biri olacaq.

Sabiq maliyyə naziri, siyasi və iqtisadi məsələlər üzrə ekspert Fikrət Yusifov dəhlizin bu il açılacağına inanır: “Çin Xalq Respublikasının Sədri Si Cinpin 2013-cü ilin sentyabr ayında “Bir kəmə, bir yol” layihəsini (sonradan layihənin adı dəyişdirilərək “Kəmə və yol təşəbbüsü” adlandırıldı) ortaya qoyduqdan sonra bütün ölkələr içərisində bu layihəni ilk dəstəkləyən Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev oldu. O, bu layihənin gələcəkdə ölkəmiz üçün nə demək olduğunu həmmən dəyərləndirə bildi. Bu layihə elan edildikdən bir neçə ay sonra - yəni 2013-cü ilin dekabr ayında Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Çinə rəsmi səfəri baş tutdu. Səfər çərçivəsində “Azərbaycan Respublikası Hökuməti və Çin Xalq Respublikası Hökuməti arasında “İpək Yolu İqtisadi Kəməri”nin yaradılmasının birgə təşviqi haqqında” Memorandum imzalandı. Yəni biz böyük siyasi ustalıqla və vaxtında bu “dəmiri isti-isti döyə bildik”. “Bir kəmə, bir yol” layihəsi ilə bağlı ortaya qoyduğumuz bu münasibət bizi Çinin strateji müttəfiqinə çevirmək istiqamətində atdığımız mühüm bir addım idi. Çin Avroasiya məkanında 64 ölkəni birləşdirəcək

yolların inşasını nəzərdə tutan “Bir kəmə, bir yol” layihəsinə ümumilikdə 8 trilyon ABŞ dolları həcmində vəsait xərcləməyi nəzərdə tutub və artıq bu layihə üzrə 1 trilyon dollardan çox vəsait xərclənib. Çin hökuməti bu layihənin fəlsəfəsini öz ölkəsi üçün belə müəyyənləşdirir - “daha çox xərcləmək və daha az qazanmaq, əvvəlcə xərcləmək - sonra qazanmaq”. Bu çağırışla Çin hökuməti əməkdaşlıq etdiyi bütün ölkələrə bəyan edir ki, biz bu layihə üçün trilyon dollarlarla vəsait xərcləməklə başlanğıcda deyil, sonradan qazanmaq niyyətindəyik. Bu, Çin kimi nəhəng bir ölkənin Avroasiya məkanında loqistika sahəsində hegomonluğu öz əlində saxlamaq istiqamətində atdığı çox önəmli bir addımdır.

“Bir kəmə, bir yol” layihəsi ortaya çıxdığı vaxtdan Azərbaycanla Çin arasında münasibətlərin daha da dərinləşməsi və keçən il iki ölkə arasında strateji tərəfdaşlığın qurulması haqqında Birgə Bəyannamənin qəbul olunması artıq çox mələblərdən xəbər verir. Azərbaycan Prezidentinin bu ilin aprel ayında Çin Xalq Respublikasına rəsmi səfəri çərçivəsində biz Orta dəhlizin baş birləşdirici hissəsi olan Zəngəzur dəhlizinin açılması ətrafında hansı addımların atılacağına şahidi ola biləcəyik. Mən son illər ərzində dəfələrlə bildirmişəm ki, Zəngəzur dəhlizinin açılması mütləq baş verəcək. Ermənistan bu məsələdə ya öz təşəbbüsü ilə dəhlizin açılmasına imkan yaradacaq, ya da dəhliz onun istəyindən asılı olmayaraq açılacaq. Çünki söhbət bu dəh-

liz vasitəsilə böyük oyunçuların qazanacağı yüz milyardlarla dollar maraqlardan gedir. Ermənistan kimi cırdan və qondarma dövlət bu maraqlara qarşı çıxa bilmirmi? Qətiyyəyən yox! Ona görə bu il Zəngəzur dəhlizinin açılması ili olacaq. Ermənistan hökuməti ağıllı davranıb dəhlizin açılmasına özü şərait yaradırsa, dəhlizin fəaliyyətindən böyük iqtisadi dividendlər əldə edə bilər. Əks halda, dəhliz bir başqa yolla açılacaq, dalana dirənmiş Ermənistan isə bu dalanın daralması səbəbindən daha da dərin iqtisadi uçuruma düşərək öz acı taleyini yaşayacaq”.

“Çin Zəngəzur dəhlizinin eksteritorial şərtlərlə açılmasının vacibliyini bəyan etdi”. Axar.az xəbər verir ki, bu fikirləri rusiyalı politoloq İqor Korotçenko bildirib. O qeyd edib ki, Pekinin yüksək vəzifəli nümayəndəsinin strateji əhəmiyyətə malik Zəngəzur dəhlizinin tezliklə açılmasının vacibliyi ilə bağlı bəyanatı Azərbaycanın böyük siyasi və diplomatik uğuru oldu: “Çin Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin Beynəlxalq Əlaqələr Şöbəsinin müdiri Lü Tzyançəonu bildirib ki, Azərbaycan ilk olaraq bizim “Bir kəmə, bir yol” təşəbbüsümüzü dəstəklədi və onun həyata keçirilməsində fəal iştirak edir. Zəngəzur dəhlizinin inşasına gəlincə, bu, Avropa və Asiya arasında əlaqələri daha da gücləndirəcək mühüm layihədir, xüsusilə də mövcud beynəlxalq və regional geosiyasi şəraitdə”.

İqor Korotçenko üç ölkə arasında imzalanan sazişi də xatırladı. Qeyd edib ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Ermənistan Respublikasının Baş naziri və Rusiya Federasiyasının Prezidentinin 10 noyabr 2020-ci ildə imzaladığı Sazişin 9-cu bəndinə əsasən, regionda bütün iqtisadi və nəqliyyat əlaqələri bərpa edilir. Ermənistan Azərbaycan Respublikasının qərb rayonları ilə Naxçıvan Muxtar Respublikası arasında nəqliyyat əlaqəsinin təhlükəsizliyinə zəmanət verir və bununla vətəndaşların, nəqliyyat vasitələrinin və yüklərin hər iki istiqamətdə maneəsiz hərəkətinin təşkilini təmin edir. Nəqliyyat əlaqəsinə nəzarəti Rusiya FTX Sərhəd Xidmətinin orqanları həyata keçirir.

□ **Cavansir ABBASLI,**
“Yeni Müsavat”

BMT Ağdamdakı mina partlayışını araşdıracaq

Minalar səbəbindən insanların yaralanmasından çox narahatıq.

Bunu BMT Baş katibinin sözcüsü Stefan Dujarrik “Report”-un sualını cavablandırarkən deyib.

S.Dujarrik bu gün Ağdam rayon sakininin piyada əleyhinə minanın partlaması nəticəsində xəsarət alması ilə bağlı araşdırma aparacağını bildirib.

“Bu məsələni nəzərdən keçirəcəyəm. Biz dünən yenidən piyada əleyhinə minalara qarşı beynəlxalq müqavilələrin əhəmiyyətinə toxunduq. 4 aprel - Beynəlxalq Mina Xəbərdarlığı Günü ərəfəsində bu mövzu ilə bağlı mətbuat konfranslarımız olacaq”, - sözcü qeyd edib.

Qeyd edək ki, bu gün Ağdam rayonunun işğaldan azad edilmiş Çəmənli kəndi ərazisində mina hadisəsi baş verib. 1968-ci il təvəllüdü Ağdam rayon sakini Nurrəddin Feyzi oğlu Abbasov heyvan otarkən keçmiş təmas xəttində minalardan təmizlənməmiş əraziyə daxil olaraq piyada əleyhinə minanın partlayışı nəticəsində ayağından xəsarət alıb. Xəsarət alan şəxs xəstəxanaya təxliyə edilib.

Faktla bağlı Ağdam Rayon Prokurorluğunda araşdırma aparılır.

Fidan Barro ilə görüşdü: Cənubi Qafqazda sülh...

Türkiyənin xarici işlər naziri Hakan Fidan Parisə rəsmi səfəri çərçivəsində Fransanın Avropa və xarici işlər naziri Jan-Noel Barro ilə görüşüb.

Bu barədə “Hürriyyət” məlumat yayıb.

Bildirilib ki, nazirlərin görüşü zamanı bir çox məsələlərlə yanaşı, Qafqazda sülh və sabitliyin bərqərar edilməsi ilə bağlı müzakirələr aparılıb.

Görüşdə həmçinin ikitərəfli və regional məsələlər ətrafı müzakirə olunub.

Avropanın yeni təhlükəsizlik sisteminin formalaşmasında Avropa Birliyi (AB) üzvü olmayan ölkələrlə koordinasiyanın artırılmasının vacibliyinə toxunulub.

Türkiyə-AB münasibətlərindəki süni maneələrin aradan qaldırılması və AB-nin bu istiqamətdə konkret addımlar atması ilə əlaqədar Fransadan gözləntilər ifadə olunub.

Bundan başqa, H.Fidan Rusiya-Ukrayna müharibəsinin başa çatdırılmasında Türkiyənin dəstəyi, Suriyanın yeni hakimiyyəti ilə əlaqənin genişləndirilməsi, PKK/YPG ilə mübarizənin vacibliyi, o cümlədən Suriyanın şimalındakı həbsxana və düşərgələrdə saxlanılan İŞİD terror təşkilatına mənsub əcnəbilərin öz ölkələrinə qaytarılmasının vacibliyi məsələlərinə də toxunub.

Bəzi Asiya ölkələrində sosial şəbəkədən asılı olanlar üçün xəstəxanalar var. Müasir sosial media istifadəçiləri “beyin çürüməsi” fenomeni ilə - həddindən artıq miqdarda səthi məzmunun istehlakı səbəbindən idrak qabiliyyətlərinin pisləşməsi ilə üzləşirlər. Yeni araşdırmada elm adamları rəqəmsal asılılıq və məlumat qavrayışlarının dəyişməsi ilə bağlı narahatedici tendensiya müəyyən ediblər.

Bu barədə “The Conversation” portalı məlumat yayıb.

Mədəniyyət nəzəriyyəçisi Byunq-Çeol Hanın sözlərinə görə, tələbələr etiraf edirlər ki, onlar özlərini smartfonlarından qoparıb, sosial mediada saatlarla vaxt keçirərək qısa videolar arasında gəzə bilmirlər. Bu fenomen rəqəmsal texnologiyaların gündəlik həyatda möhkəm şəkildə yerləşdiyi COVID-19 pandemiyasından sonra xüsusilə kəskinləşib.

Toronto və Ottava Universitetinin sosioloqları müasir medianın mədəniyyəti və şəxsiyyəti necə dəyişdirdiyini təhlil ediblər. Onlar müəyyən ediblər ki, gənclər uzun müddət ərzində konsentrasiya qabiliyyətini əhəmiyyətli dərəcədə azaldılar. ABŞ-da orta hesabla bir gənc gündə 237 bildiriş alır - hər dörd dəqiqədən bir - bu, daimi diqqəti yayındırır və məlumatla dərinlən məşğul ola bilmir.

Han iddia edir ki, bu proses ənənəvi hekayəni məhv edir. İnsanlar mürəkkəb hekayələri dərk etməyə və daha dərin düşüncələrə dalmağa imkan verən yavaş, düşüncəli baxışları itirirlər. Bunu Toronto Universitetinin tədqiqatçılarının eksperimenti də təsdiqləyir: tələbələr iki dəqiqə 40 saniyəlik videoya baxa bilməyiblər və bunun çox uzun olduğunu bildiriblər. Nəticədə müəlliflər materialı 16 saniyəlik kliplərə bölməli olub-

Sosioloqlar xəbərdarlıq edir: sosial şəbəkələr məzmunun yaradıcılarını deyil, istehlakçıları formalaşdırır. Alqoritmlər təcrübələri homojenləşdirir, mədəni müxtəlifliyi pozur. Nəticədə biz nağılçıların əvəzinə nağılçı oluruq və rəqəmsal dövr biliklərin sərhədlərini genişləndirmək əvəzinə, onların məhvəsinə gətirib çıxarırlar.

Mövzu ilə bağlı **sosioloq Üzeyir Şəfiyev** “Yeni Müsavat”a danışdı. Sosioloq qeyd edib ki, sosial şəbəkələrlə bağlı tək cəhət Azərbaycanla yox, bütün dünyada bir narahatlıq var. Onun sözlərinə görə, bu sahə üzrə araşdırmaçıları və mütəxəssisləri həyəcan təbili çalır: “Sosial şəbəkələrdə təəssüf ki, süzgəc mexanizmi tətbiq olunmur. Buna görə də qara və hüquqa zidd informasiyalar bu şəbəkələrə yol tapır. Bu isə istifadəçilərə ciddi təsir göstərir. Bu gün sosial şəbəkələr ailədən və məktəbdən daha çox təsir imkanına malikdir. Çalışmalıyıq ki, bu tətbiqlərdən öncə onun fəsadlarından qorunma mexanizmlərini fikirləşək. 2025-ci ilin 19 martında çox əhəmiyyətli sənəd imzalandı. Süni intellektlə bağlı strategiya qəbul olundu. Orada haqlı olaraq süni intellektdən istifadə ilə bağlı təhlükəsizlik tədbirləri, düzgün istifadə etmə və etik çərçivələrle

Azərbaycanda sosial şəbəkələrin ləğvi

Ekspert: “Bu gün sosial şəbəkələr ailədən və məktəbdən daha çox təsir imkanına malikdir”

bağlı məqamlar var. Bu çox tədqirəlayıq addımdır. Sosial media platformaları ilə bağlı çalışmalıyıq ki, hüquqa və əxlaqa zidd informasiyaların paylaşımı olmasın. Çox əfsuslar olsun ki, sosial şəbəkələrdə cinayət aləminin kriminallaşdırılmasından bəhs olunur, onlarla bağlı təmtəraqlı paylaşımlar edilir. Bu, psixologiyası bərkiməmiş uşaq və yeniyetmələrə aşındırıcı təsir göstərir. Həmin uşaq və yeniyetmələr sosial şəbəkələrdə böyük bir rəğbət qazanan, bəzlərində şəhərlər yazılan cinayət aləminin “qəhrəmanlarına” kumir kimi baxırlar. Düşünürlər ki, deməli, onlar düzgün yaşayıblar ki, haqlarında belə paylaşım- lar edilir, bahalı maşınları,

evləri var və s.

Sosial şəbəkə və media sağlam olmalıdır ki, sosiallaşma institutu kimi uşaq və yeniyetmələrə mənfi təsir göstərməsin. Ona görə də yaxşı olardı ki, bir sıra dünyada olduğu kimi Azərbaycanla da sosial şəbəkə vahidlərinin fəaliyyətini tənzimləyən ayrıca qanun olsun. Məsələn, qardaş Türkiyədə bu var. Orada yaşından asılı olaraq sosial şəbəkədən istifadə limitləri var. Çində TikTok sosial şəbəkəsinin analoqundan istifadə edilir. Orada isə sərt vaxt limiti var. Çünki Çin mütəxəssisləri araşdırıb və məlum olub ki, sosial şəbəkə vahidi uşaqlarda klip düşüncə sindromu yaradaraq onlarda analitik məntiqi tənqidi ləngi-

dir. Uşaqlar analitik tənqidi kürdən geri qalır. Çində uşaqlar bu platformadan gün ərzində 45 dəqiqə istifadə edə bilərlər. Böyüklərdə də enerji tükənməsinə yaraşdırıldığı üçün istifadəsində məhdudlaşma var. Bu və buna bənzər platformalar əmək qabiliyyətli əhaliyə də neqativ təsir etdiyi üçün onlar üçün də vaxt limiti müəyyənənlişib.

Eləcə də Avropa İttifaqına daxil olan ölkələrdə də yüksək vəzifəli məmurlara, dövlət işçilərinə TikTok sosial platformasından istifadə qadağan edildi. 2017-ci ildə Almaniyada hökuməti ilə sosial şəbəkə operatorları arasında müqavilə bağlanıb. Müqaviləyə əsasən saxta adlarla sosial şəbəkə üzərindən hüquqa zidd

əməllər törədənlərin kimliyi tapılsın və hökumətə verilsin”.

Sosioloq deyir ki, analoji müqavilənin Azərbaycan hökuməti ilə də bağlanmasına ehtiyac var: “Azərbaycanda da sosial şəbəkə vahidlərinin üzərindən hüquqa zidd əməllər törədənələrə görə qanunvericilik aktlarında bir sıra dəyişikliklər edildi. Lakin ölkəmizdə sosial şəbəkə vahidləri ilə bağlı ayrıca qanuna ehtiyac var. Qanun olmalıdır ki, həmin sosial şəbəkə istifadəçiləri başa düşsünlər ki, burada istədiklərini edə bilməzlər.

ABŞ-dan olan iş adamı Bill Qeyts deyir ki, “əgər mən sosial şəbəkə reallığında doğulsaydım, Bill Qeyts olmazdım, milyardlar qazana bilməzdəm”. Çünki sosial şəbəkələr insanların vaxt və enerjilərini alır, tükəndirir. O, uşaqlarla və yeniyetmələrlə işləyənlər üçün Conatan Haydın “Narahat nəsil” (“The Anxious Generation”) kitabını tövsiyə edib.

Bəzi Asiya ölkələrində sosial şəbəkələrdən asılı olanlar üçün xəstəxanalar var. Bu o demək deyil ki, sosial şəbəkələr ləğv olunmalıdır, ya da, sadəcə olaraq, pragmatik məqsədlərlə istifadə edilməlidir”.

■ **Şahin RƏHİMLİ,**
“Yeni Müsavat”

TikTok-da tanış olduğu qadına işgəncə verdi

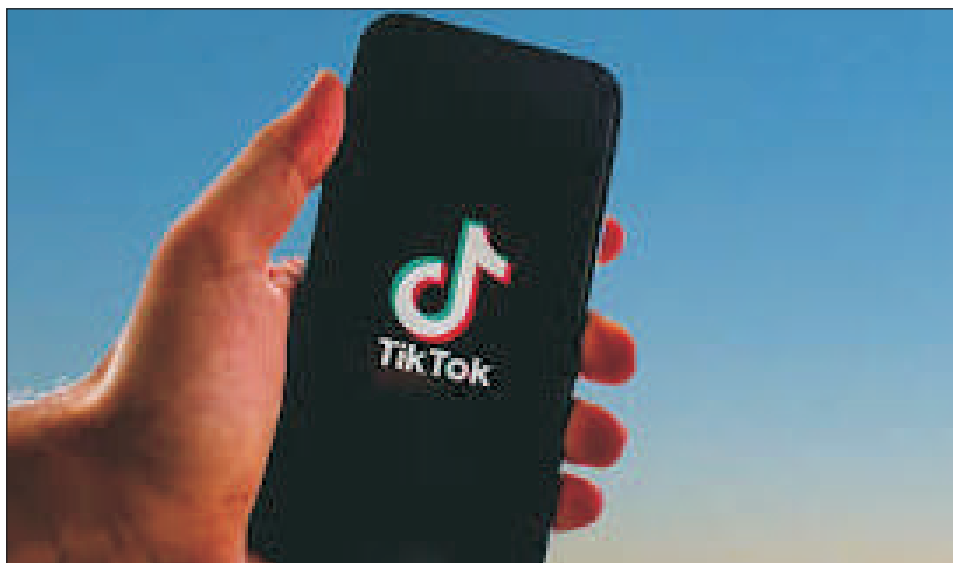
Bakıda evinə gətirdiyi xanımın öz ailəsinin yanında zorakılıq edib

Bakıda 35 yaşlı şəxs arvadına və TikTok-da tanış olaraq evinə gətirdiyi xanımın qarşı seksual xarakterli zorakılıq hərəkətləri edib. Həmin şəxsin bu zorakılıq hərəkətlərinə anası da şahidlik edib.

Hadisənin üstü zərərçəkmiş qadınların birinin polisə şikayəti ilə açıqlıb.

35 yaşlı Rəmzi (ad şərtidir) TikTok-da Çınarə (ad şərtidir) adlı xanımla tanış olub. Bir müddət sonra onu rayonlardan birində yaşayan xalasının evinə dəvət edib. Görüş zamanı onlar cinsi münasibətdə olublar.

Rəmzi ilə Çınarənin münasibətləri bir müddət davam edib və onlar tez-tez görüşməyə başlayıblar. Rəmzi Çınarə ilə ailə həyatı quracağını deyib. Lakin

sonradan Çınarə Rəmzinin nasibətləri bir müddət davam edib və onlar tez-tez görüşməyə başlayıblar. Rəmzi Çınarə ilə ailə həyatı quracağını deyib. Lakin

onu qəbul edib-etməyəcəvini de soruşub. Rəmzinin arvadı da onu qəbul edəcəvini deyib.

Rəmzinin arvadı məcburiyyət və qorxu səbəbindən Çınarənin yaşadığını evə ikinci qadın kimi gətirməsinə razılıq verib.

Bir müddət sonra Rəmzinin Çınarədən tələbləri dəyişib və ona qarşı zorakılıq hərəkətləri başlayıb.

Rəmzi Çınarənin yaşadığını evə ikinci qadın kimi gətirməsinə razılıq verib.

liq hərəkətləri başlayıb. Rəmzi dəfələrlə Çınarəyə qarşı seksual zorakılıq hərəkətləri edib. Çınarə etiraz etdikdə isə onu döyüb. Bu hərəkətləri edən zaman Rəmzinin anası və arvadı da evdə olub və baş verənlərə şahidlik ediblər.

Çınarə başına gətirilənlərə dözməyərək polisə şikayət edib. Araşdırma zamanı Rəmzinin tək cəhət Çınarəyə yox, arvadına qarşı da eyni formada seksual zorakılıq hərəkətləri etdiyi müəyyən edilib.

Rəmzi cinayət məsuliyyətinə cəlb edilib və hər iki qadın zərərçəkmiş kimi tanınıb. Çınarə Rəmziyə ağır cəza verilməsini tələb edib. Lakin arvadı Rəmziyə ba-

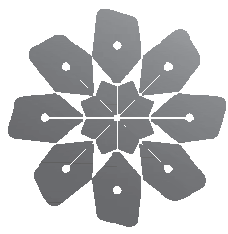
ğışlayıb. İş üzrə Rəmzinin anası da dindirilib. O, oğlunun hər iki qadınla münasibətlərinin yaxşı olmadığını deyib, lakin digər zorakılıq hadisələri barədə danışmayıb. Zərərçəkmişlərin ifadələri ilə məlum olub ki, anası oğlunun bu cinayətlərindən xəbərdar imiş.

Məlumatla görə, Rəmzinin anası və arvadı da evdə olub və baş verənlərə şahidlik ediblər.

Qeyd edək ki, Rəmzi törətdiyi əmələ görə 6 il 6 ay müddətinə azadlıqdan məhrum edilib.

Bu hadisədə diqqət çəkən məqam Rəmzinin arvadının uzun illərdir məruz qaldığı zorakılıq hadisələridir. Qadın qorxu və əzab içində illərini Rəmzi ilə birlikdə keçirib. Onun evə ikinci qadının gəlməsinə “hə” deməsi bu işgəncələrdən xilas olmasına səbəb olub.

■ **“Yeni Müsavat”**

**Azərbaycan
Respublikasının
Mədlanın İnkişafı
Agentliyi**

**Dini və milli tolerantlıq, millətlərarası
münasibətlərin inkişaf etdirilməsi**

ABŞ-ın Dini Azadlıq Komissiyasının bu günlərdə dünyada dini azadlıqların vəziyyətinə dair növbəti illik hesabatını dərc edib. Artıq bir neçə ildir Azərbaycanca qarşı qərəzini açıq şəkildə nümayiş etdirən komissiyanın builki hesabatında da ölkəmizlə bağlı qeyri-obyektiv və əsassız iddialar əks olunub. Hesabatda diqqətçəkən məqam isə Ermənistan-Azərbaycan münasibətləri kontekstində erməni dini və mədəni irsinin qorunması məsələsidir...

Siyasi şərhçi Azər Hüseynov mövzunu "Yeni Müsavat"a şərh edərkən deyib ki, Azərbaycanda dini fəaliyyətlə bağlı səsləndirilən bu yanaşma əslində xristian icmalarının fəaliyyəti ilə bağlıdır: Yeni daha çox onları mərkəzə çəkmək üçündür. Azərbaycan cəmiyyətində olan hər kəs bilir ki, ölkəmizdə xüsusilə xristian və digər qeyri-müsləman dini icmalarının fəaliyyətinə heç bir məhdudiyyət yoxdur. Hətta bu icmalar ölkə qanunları çərçivəsində tam rahat və sərbəst şəkildə fəaliyyət göstərir, heç bir maneə ilə üzləşməyiblər.

Şəxsən mənəm yaşadığım ərazidə "Yəhova Şahidləri" dini icması fəaliyyət göstərir. Onlar yalnız dini ayinlərini icra etməklə kifayətlənmir, eyni zamanda açıq şəkildə təbliğat aparır, öz fikirlərini geniş auditoriyaya çatdırırlar. Onları nə tutan var, nə döyən var, nə də onlara hər hansı bir məhdudiyyət qoyan var.

Bundan əlavə, Azərbaycanda müxtəlif yəhudi dini icmaları sərbəst şəkildə fəaliyyət göstərir. Bakı və Qubadakı sinaqoqlar açıqdır, bu icmalara dövlət tərəfindən heç bir təzyiq yoxdur. Rus Pra-

voslav Kilsəsi Azərbaycanda rahatlıqla fəaliyyət göstərir və öz inanclarını tam azad şəkildə yaşayır. Bakının mərkəzində isə Roma Katolik Kilsəsi - Vatikanın rəsmi təmsilçiliyi mövcuddur. Bu kilsə geniş əraziyə malikdir və içərisində lazımı bina kompleksi də yer alır.

Azərbaycan cəmiyyəti kifayət qədər tolerant və eyni zamanda sekulyardır. Ölkədə müxtəlif dinlərin nümayəndələri yanaşı və qarşılıqlı hörmət içində yaşayır. Bəlkə də, hətta bəlkə deyil, ümumiyyətlə Cənubi Qafqazın fərqliliklərə ən dözümlü cəmiyyəti Azərbaycandır. Burada hər bir dinin nümayəndəsi öz inancını rahat şəkildə yaşaya bilər. Bu realığı hər kəs görür və yaşayır. Bəs o zaman beynəlxalq hesabatlarda niyə fərqli mənzərə yaradılır? Ümumiyyətlə, beynəlxalq hesabatlar nə üçündür? Müxtəlif beynəlxalq təşkilatlar hər il müxtəlif "hesabatlar" hazırlayaraq Azərbaycanda dini azadlıqların pozulması ilə bağlı məlumatlar yayırlar. Əslində bu hesabatların məqsədi dini azadlıqlarla bağlı real vəziyyəti əks etdirmək deyil, geosiyasi maraqlara xidmət etməkdir.

mək, Azərbaycana təzyiq vasitəsi kimi istifadə olunmaqdadır".

Analitik əlavə edib ki, bu cür hesabatlarda müsəlman icmalarını da işin gözüne qatmaq, sadəcə, manipulyasiya məqsədi daşıyır: "Burada məqsəd gəyri obyektiv bir yanaşma nümayiş etdirmək və Azərbaycanın qərəzsiz şəkildə tənqid olunduğunu göstərməkdir. Əksinə, biz dini irsin, dini azadlıqların ən çox məhdudlaşdırıldığı, dağıldığı, təhqir edildiyi başqa bir realıqla - Ermənistanın davranışları ilə rastlaşmışıq. Azərbaycan xalqının dini və mədəni irsi Ermənistan və Qarabağda məqsədlə şəkildə dağıdılıb. Hətta məscidlər belə

yox edilib, məzar daşları yerlə bir edilib. İşğal dövründə 60-dan çox məscid məhv edilib, qalan məscidlərdə isə donuz və mal-qara saxlanılıb. Müsləman qəbiristanlıqları tamamilə yerlə bir edilib, məzar daşları sökülərək tikinti materialı kimi istifadə edilib. Ağdam, Füzuli, Cəbrayıl və digər şəhərlər dağıdılaraq xarabalığa çevrilib, burada dini abidələrdən əsər-əlamət qalmayıb. Bu vandalizmi hər kəs görür, bütün dünya şahid olub. Azərbaycan isə 44 günlük müharibədə öz ərazi bütövlüyünü bərpa edərkən heç bir dini referansa istinad etmədi, müharibəni beynəlxalq hüquq çərçivəsində apardı. Bəs Ermənistan nə etdi? Ermə-

nistanın hərbi texnikalarının üzərində xaç işarələri çəkildi, bu müharibəyə dini motivlər qatılmağa çalışıldı. Erməni keşişlər müharibəni dini müstəviyə daşımaq üçün cəhdlər etdi, əsgərləri "müqəddəs müharibəyə" çağırırdı. 44 günlük müharibə və ondan əvvəlki dövrdə Azərbaycan tərəfindən əlində silah hansısa mollaının cəbhədə müharibəni dini cəhətdən şüarlaşdırdığını heç kim görməyib. Lakin erməni keşişlərin hər iki müharibədə dini alət kimi istifadə olunması tamamilə ortadadır. Bütün bunlar niyə beynəlxalq hesabatlarda görünür? Bütün bu faktlar ortada olduğu halda, nə hikmətdirsə, bu cür hesabatlarda Azərbaycanın dini

azadlıqlara basqı etdiyi, Ermənistanda isə "tolerantlıq hökm sürdüüyü" iddia edilir. Azərbaycanlılar Ermənistanda var idimi? Yox idi. Çünki onlar zorla qovulmuşdu, qətlə yetirilmişdi. Ermənistanda məscidlər, qəbiristanlıqlar salamat qaldımı? Xeyr. Hər şey məhv edildi, talandı, yerlə bir edildi. Bəs bu faktlar niyə hesabatlarda yoxdur? Azərbaycanda ermənilər yaşayırdı və yaşayır. İşğal dövründə, müharibə dövründə belə Azərbaycanın işğaldan kənar hissəsində minlərlə erməni yaşayırdı və onlara qarşı heç bir ayrı-seçkilik edilmirdi. Ermənistanda isə bir nəfər də olsun azərbaycanlı qalmadı. Bakıdakı erməni kilsəsi qorundu, amma Göyçədə, Zəngəzurda bir dənə də olsun Azərbaycan dini abidəsi salamat qalmadı.

Bütün bunlar niyə beynəlxalq təşkilatların diqqətindən kənarda qalır? Bu suallara cavab verməyə heç kim cəsarət etmir. Çünki bu suallar bütün bu hesabatların arxasında duran geosiyasi oyunları düz çıxarır".

Azər Hüseynov qeyd edir ki, dini durumla bağlı hazırlanan istənilən hesabat xarici siyasətdə, sadəcə, bir alət kimi istifadə olunur: "Azərbaycanın dini tolerant bir ölkə olduğunu görmək üçün yalnız onun əhalisinin dini və milli tərkibinə diqqət yetirmək kifayətdir. Bütün bunlar beynəlxalq hesabatlarda yoxdursa, o zaman sual yaranır: bu hesabatlar həqiqəti əks etdirmək üçündür, yoxsa siyasi manipulyasiya vasitəsidir?"

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Afaq MİRAYIQ

Uşaq sığınacağına daha 13 azyaşlı gətirildi

Virusa yoluxanların son durumu da açıqlandı

"20 mart - 3 aprel tarixlərində uşaq sığınacağına 4-ü oğlan, 9-u qız olmaqla, 13 uşaq qəbul edilib". Bu barədə Modern.az-a "Azərbaycan Uşaqları" Birliyinin rəhbəri Kəmalə Ağazadə bildirib. Onun sözlərinə görə, sığınacağa yerləşdirilən qızların yaş həddi 14-15-dir.

K.Ağazadə deyib ki, uşaqlardan cəmi 3 nəfəri valideynləri tərəfindən müvəqqəti olaraq sığınacağa verilib.

"Onların anaları da zorakılıq qurbanıdır, işləmək istədikləri üçün uşaqlarını müvəqqəti olaraq sığınacağımıza gətirdilər. Biz də öz tərəfimizdən bildirmişik ki, onlar bizim kontingentimizə daxil deyil. Biz hüquq-mühafizə orqanlarının iştirakı ilə zorakılıq qurbanlarını qəbul edirik. Bunlar isə valideynin qısa müddətli olaraq uşaqlarını yer-

ləşdirmək istəməsi ilə bağlı müdaxilə edirik", - deyir o bildirib.

K.Ağazadə qeyd edib ki, digər uşaqlar hüquq-mühafizə orqanlarının, icra hakimiyyətlərinin müvafiq komissi-

yalarının, eyni zamanda Sosial Xidmətlər Agentliyinin əməkdaşlarının iştirakı ilə yerləşdirilib: "Onların hər biri sosial təhlükəli vəziyyətdə olub. Buraya erkən nikaha məcbu-

retmədən başlayaraq, təhsildən yayınma, xoşagəlməz halların içərisində olma, xoşagəlməz situasiyalara düşmə, baxımsız vəziyyətdə qalma halları daxildir. Məsələn, 2 gün əvvəl

gətirilən bacı-qardaş var idi ki, ana alkoqol, içki düşkünü idi və ailə bərbad vəziyyətdə yaşayırdı. Uşaqlar ailədən alınıb və indi iş aparılır. O uşaqların həmin ananın yanında təhlükələrlə üzləşmə ehtimalının yüksək olması məsələsi var. Bura potensial insan alveri qurbanı olmaqdan başlayaraq, cinsi zorakılığa məcburetme, təhriketmə, seksual hərəkətə məcburetme kimi cinayətlər də daxil ola bilər. Son 2 həftə ərzində daxil olan uşaqların 4-5 nəfəri Bakının müxtəlif rayonlarına aiddir. Digərləri isə regionlarda yaşayan uşaqlardır".

"Müəssisəmiz 20 nəfərlikdir. Amma 44 uşaq qeydiyyatdadır. Onların 16 nəfəri sanatoriyadadır, qalanları sığınacaqdadır. Bu aralarda virus yayıldı, uşaqlarımız arasında xəstəxanada olan, müalicə

alanlar da var", - K.Ağazadə əlavə edib.

Yeri gəlmişkən, "Azərbaycan Uşaqları" İctimai Birliyinin sığınacağından Respublika Pediatriya Mərkəzinin nəzdində olan Nizami Uşaq Yoluxucu Xəstəlikləri Xəstəxanasına hospitalizasiya olunan uşaqların vəziyyətləri stabildir.

Bu məlumat Tibbi Ərazi Bölmələrini İdarəetmə Birliyindən (TƏBİB) verilib.

"Mövsumi xarakter daşıyan yuxarı tənəffüs yollarının kəskin xəstəlikləri səbəbi ilə iki uşaq hospitalizasiya olunub. Martin 31-də yerləşdirilən 2019-cu il təvəllüdlü şəxs (qadın cinsli) və aprelin 1-də yerləşdirilən 2021-ci il təvəllüdlü şəxsə (kişi cinsli) yuxarı tənəffüs yollarının dəqiqləşdirilməmiş infeksiyası diaqnozu təyin edilib. Hazırda müvafiq şöbədə müalicələri davam etdirilir, vəziyyətləri stabildir", - deyir məlumatda vurğulanır.

ÜSAVAT

Son səhifə

N 55 (8665) 4 aprel 2025

Uzunömürlülüğün cavanlaşdırıcı prosedurlardan daha effektiv üç prinsipi

Kimya üzrə Nobel mükafatı laureatı Venkatraman Ramakrishnan uzunömürlülüğün üç əsas prinsipini açıqlayıb. Onun sözlərinə görə, balanslaşdırılmış qidalanma, müntəzəm fiziki aktivlik və keyfiyyətli yuxu bioloji aktiv olavələr və cavanlaşdırıcı prosedurlardan daha effektiv şəkildə gəncliyi qoruyur.

Oxu.Az-ın verdiyi məlumata görə, bu barədə o, "HuffPost"-a danışır.

Ekspert müasir tədqiqatların bu amillərin ömür uzunluğuna təsirini təsdiqlədiyini bildirir.

"Tərəvəz, meyvə və faydalı yağlar ehtatı edən sağlam qidalanma hüceyrə səviyyəsində yaşlanma proseslərini yavaşladır, email edilmiş qidaların qəbulu isə əksinə, bu prosesləri sürətləndirir. Fiziki aktivlik təkcə ürək-damar sistemini gücləndirmir, həm də xroniki xəstəliklərin riskini azaldır. Xüsusilə D vitamini və omega-3 qəbulu ilə birlikdə mülayim məşqlər daha effektivdir. Uzun və sağlam həyatın daha bir vacib elementi keyfiyyətli yuxudur. İstirahət çatışmazlığı koqnitiv funksiyaları pisləşdirir və immuniteti zəiflədir, yeddi-doqquz saat davam edən tam dəyərli yuxu isə orqanizmin bərpasına kömək edir", - deyə alim bildirir.

Ramakrishnan artıq uzun müddətdir ki, tədqiqatlarda təkcə ayrı-ayrı xəstəliklərin deyil, yaşlanma prosesinin özünün də öyrənilməsi deyir.

"Alimlər onun yavaşlaşdırılması strategiyalarını işləməyə davam edirlər, əsas tövsiyələr isə dəyişməz qalır: düzgün qidalanma, idman və yuxu", - deyə ekspert sözlərini yekunlaşdırıb.

"Google" uşaqlar üçün süni intellekt təqdim edəcək

"Google" şirkəti uşaqlar üçün "Gemini" süni intellekt xidmətlərinin xüsusi versiyasını istifadəyə vermək qərarına gəlib. Bu barədə "Android Authority" məlumat yayıb. Media mütəxəssisləri "Android" üçün "Google" tətbiqinin kodunu (versiya 16.12.39) araşdırıb və uşaqlar üçün süni intellektin xüsusi versiyasının mövcudluğuna işarə edən bir neçə satış aşkar ediblər. Kodda "uşaq istifadəçilər" də qeyd olunub.

Qeyd olunur ki, "Gemini" uşaqlara öz smartfonlarında süni intellektli xidmətləri işə salmaq imkanı verə bilər. Eyni zamanda onlar süni intellektlə birlikdə hekayələr yazsa, məktəbdə verilən tapşırıqlarını həll edə və onların inkişafına və tədris prosesinə kömək edə bilərlər.

Materialda bildirilir ki, "Gemini" çatbotu artıq az yaşlı istifadəçilər üçün müxtəlif tapşırıqları yerinə yetirməyə qadirdir, lakin xidmətin uşaqlar üçün nəzərdə tutulmuş versiyasında daha sərt senzura mövcud olacaq. Mütəxəssislər həmçinin təklif ediblər ki, çatbot elə sazılsın ki, heç bir istifadəçi məzmunu orada təsvir edilməsin. "Google"-un uşaqlar üçün nəzərdə tutulmuş "Gemini"-ni necə tətbiq edəcəyi hələ aydın deyil. Güman edilir ki, həmin "Google" hesabı uşağa aiddirsə, bu rejim avtomatik olaraq aktivləşdiriləcək.

Yaz aylarında yuxunun pisləşməsinin səbəbi

Yaz aylarında yuxuya getmək daha çətindir və yuxu daha narahat olur. Milli.Az xəbər verir ki, bunu psixoloq Natali Dautoviç deyib. Mütəxəssisin fikrincə, yuxunun keyfiyyətinə bir çox ekoloji faktorlar təsir edir. O aydınlaşdırıb ki, yaz aylarında gündüz saatlarının uzunluğu artdıqda, bayırda və evdə havanın temperaturu yüksəldikdə tez-tez yuxu problemləri yaranır.

Psixoloq izah edib ki, orqanizmin yeni şəraitə uyğunlaşması üçün vaxt lazım ola bilər: "Vücudumuz rutini sevir. Yuxu-oyanma dövrü ardıcılığa çox həssasdır, ona görə də istənilən dəyişiklik pozucu ola bilər".

Psixoloq qeyd edib ki, yazda yuxunun pisləşməsi çiçək açan ağacların yaratdığı allergik reaksiyaya görə baş verə bilər. Onun sözlərinə görə, səbəb həm də rejim dəyişikliyi ola bilər. O vurğulayıb ki, isti mövsümdə insanlar adətən gec yatırlar.

Bunları bilirsinizmi?

- * Bədənimizdəki damarların ümumi uzunluğu 96 min kilometrdir. Bu uzunluq ilə dünyanı 3 dəfə dolaşmaq olar.
- * İnsan gözü o qədər həssasdır ki, əgər dünya düz olsaydı, 60 km uzaqdakı şam işığını görə bilərdi.
- * İnsan beyni dəqiqədə 1000 kəlmə oxuya bilər.
- * İnsan saç 12 ton çəkisi olan yük qaldıra bilər.
- * İnsan bədənindən 30 dəqiqədə çıxan enerji ilə 4 litr su qaynatmaq olar.
- * İnsan bədənində şimpanzədə olan qədər tük var. Lakin onların çoxu görünmür.
- * İnsan sümüyü qranit kimi möhkəmdir. Sümük 9 ton yük qaldıra bilər.
- * İnsan beyni kompüter olsaydı, saniyədə 38 katrilyon iş görə bilər. Dünyanın ən güclü kompüterləri olan "BlueGene" bu rəqəmin 2/1000 görə bilir.
- * Körpələrin əksəriyyəti mavi gözlü doğulur. Lakin ultrabənövşəyi işıqların təsirindən rəng dəyişir.
- * Bir dirnağın tam böyüməsi üçün 6 ay lazımdır.
- * Böyrəklərimizdə 2 milyona yaxın filtr var ki, onlar da hər dəqiqədə 1,3 litr qan təmizləyir.
- * Hər bir insanın özünə xas qoxusu var. Bu qoxu ancaq əkilərdə eyni ola bilər.
- * Çox yuxu görmək yüksək IQ səviyyəsindən xəbər verir.
- * Səhər yuxudan duranda 1 sm daha uzun oluruq. Bunun səbəbi onurğa çığırdacqlarımızın gün boyunca yığılmasıdır.
- * Bədənimiz hər saniyə 25 milyon yeni hüceyrə istehsal edir.
- * İnsan beyni bütün bədən oksigeninin 20 faizini təbəşinə istifadə edir.
- * Bəzi qadınlar çox insanla müqayisədə dünyanı daha rəngli görürlər.
- * İnsanların əksəriyyətində 3 tip rəng qəbuledici olsa da, az qism qadınlarda bu say 4-5 arasında olur.

"Amazon" TikTok-u almaq istəyir

ABŞ-ın texnoloji nəhəngi "Amazon" Çinin TikTok sosial şəbəkəsinin Birləşmiş Ştatlardakı aktivlərini almaq üçün təklif irəli sürüb. Oxu.Az "Nyu-York Tayms"-a istinadən xəbər verir ki, "Amazon"-un müvafiq məktubu ABŞ vitse-prezidenti Cey Di Vens və ticarət naziri Houard Latnikə göndərilib. Bildirilir ki, "Amazon" TikTok-u almaq istəyini bildiren ən böyük şirkətdir. Xatırladaq ki, ABŞ Prezidenti Donald Tramp ölkədə TikTok-un bağlanması 5 aprele qədər təxirə salıb.

Yerin "dəmir ürəyi" ritmini dəyişdi: Ayaqlarımızın altında nələr baş verir?

"Planetimizin mərkəzində qəribə şeylər baş verir. Yer daxili nüvəsi - 5000 kilometrə çox dərinlikdə yerləşən sıx dəmir sfera - qəfildən fırlanma istiqamətini dəyişib". Oxu.Az-ın verdiyi məlumata görə, bu barədə "Nature Geoscience" jurnalında dərc edilmiş tədqiqatda deyilir.

Alimlərin məlumatına görə, əvvəlcə nüvə təxminən 2010-cu ildə yavaşladı, indi isə yer qabığına nisbətən əks istiqamətdə fırlanmağa başlayıb. Bütün bunlar maye xarici nüvə ilə onu əhatə edən mantiya arasındakı qarşılıqlı təsirin nəticəsidir.

Tədqiqatçılar yüzlərlə zəlzələ və nüvə sınaqlarının məlumatlarını təhlil ediblər. Seysmik dalğalar göstərib ki, Yer mərkəzində ciddi hərəkətlər baş verir.

Elm adamları vurğulayıblar ki, bunun günün uzunluğuna təsiri hələlik minimaldır - saniyənin mində birindən də az. Lakin dəyişikliklər maqnit sahəsinə və hətta iqlimə təsir göstərə bilər. Alimlər qeyd edirlər ki, nüvənin forması da dəyişir. "Biz planetin "dəmir ürəyi"-nin necə işlədiyini yenidən anlamağa başlayırıq. Və bu, Yer haqqında təsəvvürümüzü həmişəlik dəyişə bilər", - deyən məqalədə vurğulanıb.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: venimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"-ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500